

ECONOMISCH- STATISTISCHE BERICHTEN

UITGAVE VAN HET NEDERLANDSCH ECONOMISCH INSTITUUT

37E JAARGANG

WOENSDAG 23 JANUARI 1952

No 1809

COMMISSIE VAN REDACTIE

*Ch. Glasz; H. W. Lambers; J. Tinbergen;
F. de Vries; C. van den Berg (secretaris)*

Redacteur-Secretaris: A. de Wit.

Assistent-redacteur: J. H. Zoon.

COMMISSIE VAN ADVIES VOOR BELGIË

*J. E. Mertens; R. Miry; J. van Tichelen;
R. Vandeputte; F. Versichelen.*

INHOUD

	Blz.
Particuliere organisatievormen voor de opbouw van minder ontwikkelde gebieden door Prof. Dr C. H. Edelman	60
De macht van de koper door Dr J. P. Duyverman	61
De Amerikaanse conjunctuur in 1952 door Drs W. C. M. Mutsaers	63
Law no 63 en de merkenprocessen door Dr C. Schouten	65
Ingezonden stukken:	
Koop van aandelen met dividend door J. Kraa en Drs F. L. G. Slooff met naschrift van Mr Dr H. D. M. Knol	66
Boekbespreking:	
Actieve ambachtspolitiek, bespr. door Dr E. J. Tobi	68
Aantekening:	
De wereld-petroleumproductie	69
Mededelingen voor economen	69
Geld- en kapitaalmarkt door Drs J. C. Brezet ..	69
Statistieken:	
Overzicht van de opbrengst der Rijksmiddelen	70

Dezer dagen

vriendelijk en beleefd, voor zover mogelijk. Het bezoek van de Eerste Minister van Groot-Brittannië aan de Verenigde Staten en Canada is voorbij. In het laatste land heeft hij hoffelijk aangedrongen op een grote bereidheid tot bijstand aan de Atlantische organisatie. En in het eerste land?

Een „courtesy-call” — zoals de „New York Herald Tribune” het bezoek van Dr Drees aan President Truman noemt — is het niet geweest, al vreesst thans een deel van de Britse pers, dat de Premier zelfs te beleefd zou zijn geweest. Dit in tegenstelling tot de Amerikaanse verwachting vóór de aankomst, waarbij een deel der publicaties aandrong op geestelijke weerbaarheid, alsof men de attenties van een bulldozer tegemoet moest zien.

Courtoisie bevordert de handel. Amerikaans staal zal aan Groot-Brittannië ter beschikking worden gesteld in ruil voor, Canadees, aluminium en tin, uit Malakka. Het systeem van voorkoop op lange termijn binnen de Empire-landen heeft Engeland goede dienst bewezen bij deze transactie.

De ministersconferentie van het Gemenebest ging intussen voort; de aanbevelingen, die daaruit voortkwamen, waren meer dringend dan minzaam: versoberen. Het gebaar naar de zachte fauteuil der devaluatie werd niet gemaakt: eventueel geknapte veren in de Empire-economie mogen niet door een inflatoir luchtkussen worden bedekt.

De President der Verenigde Staten heeft het Congres de begroting voorgelegd, zoals een leraar aan de klas het proefwerk voorlegt: lange ervaring heeft hem geleerd, dat de aanmoediging: het is voor jullie bestwil, toch niet wordt gewaardeerd. Zestig pCt is voor defensie-uitgaven uitgetrokken, een begrotingstekort van \$ 14,4 mrd bij inkomsten van \$ 71 mrd, de nodige machtigingen voor hulp aan het buitenland belopen \$ 7,9 mrd. Men kan het even onnozel achter elkaar schrijven, alsof men voetbaluitslagen noteert. De economische consequenties gaan het voorstellingsvermogen in één blik te ver te boven.

Zal het Amerikaanse parlement het geduld opbrengen om zich althans meer dan de routinehandelingen van aanval en verdediging op grond van partijpolitieke beginselen te getroosten? De neiging tot onderzoeken is zeker over deze groep vaardig geworden, nog geen zitting heeft zoveel spectaculaire onderzoeken opgeleverd. Wat men echter van de economie als een schone zaak mag zeggen, niet, dat zij het mensdom veel vermaak schenkt.

„Een vriend, die mij mijn feilen toont”. De nieuwe Franse Premier heeft reeds bij de eerste ontmoeting vele van zulke vrienden getroffen; op dit ogenblik heeft Frankrijk echter nog een Regering. En ook België heeft een nieuw kabinet, dat positief ten opzichte van de Benelux zou willen optreden; uit recente publicaties bleek, dat de Nederlandse Regering dat bepaald wil. Het motto van de hoogste courtoisie ook voor de Benelux: „Honi soyt, qui mal y pense”?

EERSTE NEDERLANDSCHE

Verzekering-Mij. op het Leven en tegen Invaliditeit N.V.

Aanpassing

van ondernemingspensioen- en spaarfondsen aan de (komende) nieuwe wettelijke bepalingen ●

Kantoor: Bellevuestraat 2, Dordrecht, Telefoon 01850 - 5346

Nederlandsche Handel-Maatschappij, N.V.

DEVIEZENBANK

Hoofdkantoor: Amsterdam, Vijzelstraat 32

Meer dan 100 kantoren in
Nederland, Azië en Oost-Afrika
New York Londen

Geaffilieerde banken :

Suriname: De Surinaamsche Bank N.V., Paramaribo
Tanger: Société Hollandaise de Banque et de Gestion

Gelieerde bank:

Uruguay: Banco de Montevideo, Montevideo

ALLE BANKZAKEN

Uw export naar Canada!

Bij voldoende belangstelling van handel en industrie organiseert het CIHAN wederom Nederlandse deelneming aan

TORONTO-FAIR

2-13 Juni 1952 (Canadian International Trade Fair)

- Samenwerking met Ned.-Canadese Kamer v. Kooph.
- Nederland was vorig jaar - na Canada en Engeland - present met de meeste deelnemers.
- Indeling van deelnemers in artikelengroep temidden van collega's uit andere landen.
- Het CIHAN zorgt voor huur en inrichting van de stand, regelt het transport van expositie-goederen v.v., inclusief in-, uit- en doorvoerdokumentten.
- Verblijfsdeviezen voor 2 personen gedurende 4 weken. (Het CIHAN zorgt voor de afwikkeling en eventuele terugzending van expositiegoederen.)
- Kosten voor transport, inrichting, afwikkeling etc. worden verrekend in Nederlandse valuta.
- Overheid betaalt 75% van de standuur.

X Aanmelding zo spoedig mogelijk
doch uiterlijk op 15 Februari a.s.

**CENTRAAL INSTITUUT TER BEVORDERING
VAN DE BUITENLANDSE HANDEL (CIHAN)**
Afd. Buitenl. Jaarbeurzen: tel. K 1700-771958
BEZUIDENHOUTSEWEG 64, DEN HAAG

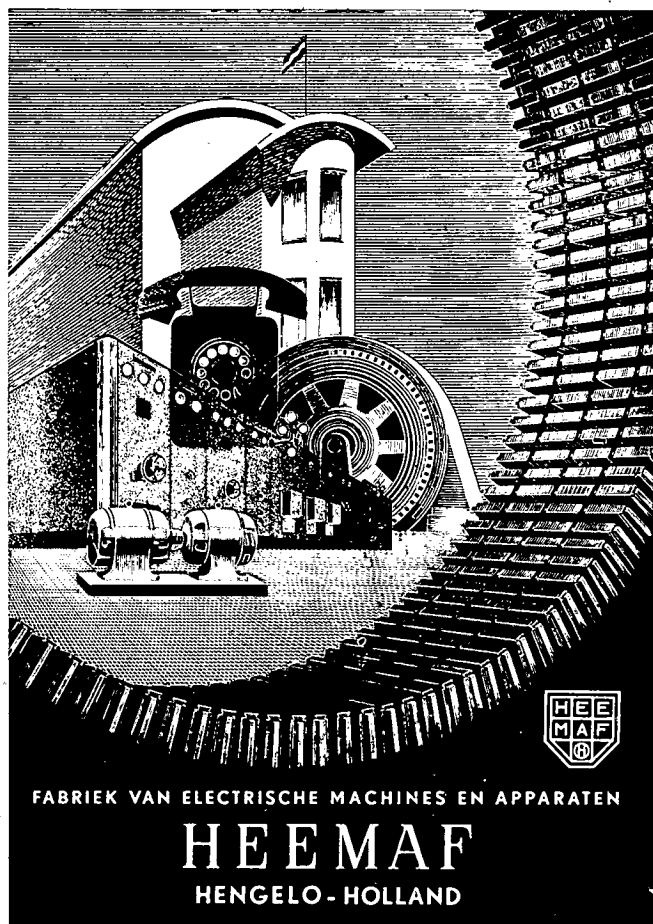
R. MEES & ZONEN

ANNO 1720

Bankiers & Assurantie-Makelaars

ROTTERDAM

's-Gravenhage, Delft, Schiedam, Vlaardingen,
Amsterdam (alleen Assurantie)

FABRIEK VAN ELECTRICHE MACHINES EN APPARATEN

HEEMAF
HENGELO - HOLLAND

beschikbare krachten

JURIST

(26 jaar), veelvuldig gepubliceerd hebbende, met wetenschappelijke instelling, beschikkende over kantoor-ervaring, goed op de hoogte van de moderne talen, zoekt een hem passende betrekking

in het bedrijfsleven,

waarbij goede vooruitzichten van meer betekenis zijn dan het aanvangssalaris.

Br. onder no. E.S.B. 4-1, bur. v. d. bl., Postbus 42, Schiedam.

DE ARTIKELEN VAN DEZE WEEK

Prof. Dr C. H. EDELMAN, Particuliere organisatievormen voor de opbouw van minder ontwikkelde gebieden.

Eén der modewoorden van de laatste twee jaar is geweest „technical assistance”. De gedachte aan technische hulp is echter geenszins nieuw. Veranderd is slechts de omvang en voor zover de Verenigde Staten betreft, het duidelijk uitgesproken politieke doel van de technical assistance. Tegen de technical assistance in de huidige vorm bestaan verschillende bezwaren. Een ervan is, dat zij een sterk ambtelijk karakter draagt. Dit is de hoofdzak van het falen van de technical assistance, Internationale adviezen in de ambtelijke sfeer leggen teveel de nadruk op de taak van de Overheid en geven te weinig aandacht aan de uitvoerende, veelal particuliere activiteit. Naar schrijvers mening moet het eerste advies aan de regeringen van minder ontwikkelde landen zijn het creëren van een instantie, die voldoende standing heeft om technical assistance in ontvangst te kunnen nemen. Particuliere lichamen met een pioniersmentaliteit zullen de beste „receptoren” zijn voor de van buiten komende technical assistance. Ook komen zij eerder in aanmerking voor credietverlening dan onbetrouwbare regeringsinstanties. Deze naar particulier voorbeeld georganiseerde lichamen zouden zeer wel een nauwe samenwerking met buitenlandse zusterinstellingen kunnen aangaan. Daardoor zou de technical assistance ook in de moderne wereld enigermate uit de ambtelijke sfeer geraken. Dan zou de hulpverlening ook een normale zakelijke basis verkrijgen en het karakter van internationale philantropie verliezen.

Dr J. P. DUYVERMAN, De macht van de koper.

De Vereniging „Nederlands Fabrikaat” is tot de overtuiging gekomen, dat de positie van het Nederlandse product voor verbetering vatbaar is. Zij heeft een enquête op beperkte schaal naar de oorzaken hiervan gehouden. Het oordeel der geënquêteerden luidt in korte samenvatting: aan de gezondheid van de koper ontbreekt teveel, de middenstand en de industrie zijn er te weinig op bedacht die koper te vangen, de Overheid zou hier en daar anders kunnen handelen om de jacht op de koper te steunen. De grote vraag achter de schermen is: hoe boeien en „boeien” wij de klant. De geënquêteerden blijken terecht onder de indruk van de macht van de koper. Nederland liberaliseert mee, zich er overigens van bewust, dat daaruit een mededinging ontspringt tussen concurrenten, die in zeer ongelijke omstandigheden verkeren. Alleen bij de gratis van de koper, die zich, van zijn macht bewust, realiseert hoezeer zijn vrije inkomstenbesteding het welvaartspeil beïnvloedt, kan de Regering liberaliseren. De politiek van liberalisatie verlaat zich op het inzicht van allen die kopen, van de consument-koper, de producent-koper, de Overheid-koper. Zij kunnen verhinderen, dat de liberalisatie als „tweesnijdend zwaard” wondt wie haar hanteert. Nederland liberaliseert, doch weet zich afhankelijk van de macht van de koper.

Drs W. C. M. MUTSAERS, De Amerikaanse conjunctuur in 1952.

Schrijver tracht in dit artikel te benaderen wat in 1952 voor de Amerikaanse conjunctuur redelijkerwijze kan worden verwacht. Zijn uiteindelijk streven is een benadering van de winst. Schrijver komt tot de volgende opstelling van de posten van het bruto nationaal product voor 1951 en 1952, in mrd \$ (zie staatje rechter kolom).

Schrijver is geneigd het winstvermogen van het Amerikaanse bedrijfsleven voor dit jaar iets lager te taxeren dan voor 1951. Om de gedachten te bepalen vermeldt hij een vermindering van nog geen 5 pCt, waarbij hij er op

	1951	1952	
Consumentenuitgaven	202	205	+ 3
Investerings:			
mach. en fabrieken	39	39	
voorraden	12	—	—12
woningen	11	10	— 1
Overheidsuitgaven	63	78	+15
	327	332	+ 5

wijst, dat de tweede helft van 1951 reeds een grote daling vertoonde t.o.v. de eerste helft van die periode.

Dr C. SCHOUTEN, Law no 63 en de merkenprocessen.

Er bestaat alle reden om aan te nemen, dat de mening zou kunnen postvatten, als zou law no 63 van 28 Augustus 1951 van de Allied High Commission voor goed een abrupt einde aan de processen inzake Duitse merken maken. Schrijver is van mening, dat deze law de door sommigen gewenste onnatuurlijke afloop der processen in deze materie niet kan brengen. In het licht van art. 10 bis van het Unieverdrag en zijn geschiedenis zullen, zo betoogt schrijver, niet slechts E 133 en K 217 moeten wijken, doch zou ook de toepasselijkverklaring van law no 63 op de Duitse merken eerder als het jagen op een booswillige spitsvondigheid dan als ernstige rechtspraak moeten worden gekwalificeerd.

— SOMMAIRE —

Prof. Dr C. H. EDELMAN, Les formes d'organisation privées en faveur du développement des territoires sous-développés.

On formule différentes objections contre la forme actuelle qu' à prise l'aide technique accordée aux pays sous-développés. On est d'avis qu'on lui a donné e.a. un caractère trop officiel. Les rapports internationaux des instances officielles attirent trop l'attention sur la tâche de l'autorité et consacrent trop peu d'importance à l'exécution des travaux qui se trouve souvent entre les mains des particuliers. Le premier conseil à donner aux gouvernements des pays sous-développés, doit être de créer un organisme qui dispose de suffisamment de compétence pour prendre réception de l'aide technique. Des organisations privées douées d'un esprit de pionnier entrent surtout en ligne de compte.

Dr J. P. DUYVERMAN, Le pouvoir de l'acheteur.

Les Pays-Bas ne peuvent suivre une politique de libéralisation que grâce à l'acheteur, qui, imbu de son pouvoir, se réalise combien il peut influencer par la libre détermination de ses dépenses le niveau du bien-être.

Drs W. C. M. MUTSAERS, La conjoncture américaine pendant 1952.

L'auteur essaie dans cet article de donner une idée de ce qu'on peut raisonnablement attendre de la conjoncture américaine en 1952. En fin de compte il fait un effort pour déterminer les bénéfices. L'auteur est prêt à taxer la capacité en 1952 du secteur privé américain en matière de bénéfice à un niveau un peu plus bas qu'en 1951. Pour s'exprimer en chiffres il cite une diminution de 5 p.c. et souligne que le deuxième semestre de 1951 accusait déjà un déclin important par rapport au premier semestre de cette année.

Dr C. SCHOUTEN, Law no 63 et les procès de marques.

Tout porte à croire que la loi no 63 du 28 août 1951 décretée par la Haute Commission des Alliés donnerait lieu à supposer que cette disposition mettrait une fin abrupte aux procès relatifs aux marques allemandes. L'auteur expose cependant que cette loi ne peut provoquer la fin artificielle des procès, tant désirée par certaines personnes.

Particuliere organisatievormen voor de opbouw van minder ontwikkelde gebieden¹⁾

Eén der modewoorden van de laatste twee jaar is geweest „technical assistance — technische hulp”. Nadat President Truman het begrip als onderdeel van zijn buitenlandse politiek had gelanceerd is er zelfs een wedloop in „technical assistance” ontstaan. De grootste activiteit is ontwikkeld door het State Department te Washington, dat honderden experts op alle mogelijke gebieden op zijn betaalrol heeft staan, die in vele van de in aanmerking komende landen tewerk zijn gesteld. Deze activiteit wordt gewoonlijk genoemd in verband met „point 4”. Hiernaast hebben de United Nations een omvangrijke administratie opgezet om technical assistance in internationaal verband te organiseren. Deze machine is traag in beweging gekomen, maar werkt thans op volle toeren. Een aantal landen valt voorts onder de bepalingen van het Colombo-plan, een plan tot technische hulpverlening, voornamelijk binnen het sterlingblok. Het is ons tot nu toe niet gebleken, dat veel experts onder het Colombo-plan zijn uitgezonden, maar het is in ieder geval wel de bedoeling.

Voorts zijn er particuliere organisaties, zoals de Rockefeller-foundation, de Ford-foundation en verscheidene andere, die belangrijke taken in minder ontwikkelde landen op zich hebben genomen.

Allereerst moet worden opgemerkt, dat de gedachte aan technical assistance niet nieuw is. Het State Department had ook vroeger reeds talrijke experts in dienst, die voornamelijk in Midden- en Zuid-Amerika werkzaam waren. De gespecialiseerde organen van de United Nations, waarvan de Food and Agriculture Organization (FAO) de belangrijkste is, hebben van hun oprichting af op bescheiden schaal hetzelfde gedaan en in die kringen spreekt men dan ook thans van het „expanded programme of technical assistance”. Het Colombo-plan wil in een wijde vorm, wat kleinere diensten, zoals het Middle East Office, reeds langer hebben gedaan. Verscheidene particuliere organisaties zijn ook reeds geruime tijd in het veld.

Veranderd is dus slechts de omvang en voor zover de Verenigde Staten betreft, het duidelijk uitgesproken politieke doel van de technical assistance.

Wanneer men thans in binnen- en buitenland stemmen verneemt, die duidelijk blijk geven van teleurstelling over de met technical assistance bereikte resultaten, zo slaan die niet op de ervaring van de beide laatste jaren, maar op een veel langere periode.

Alvorens deze teleurstelling te kunnen verklaren moeten wij even stilstaan bij de activiteit van de Verenigde Staten. Deze leveren het grootste gedeelte van de experts en van de benodigde fondsen. Dit betreft uiteraard allereerst de activiteit van het State Department, „point 4” in engere zin. Amerika dringt bij vele landen aan, een beroep te doen op dit „point 4”-programma. Hoewel de uitgezonden Amerikaanse experts veelal bekwaam en actief zijn, voelen de minder ontwikkelde landen hun optreden vaak als een ongewenste inmenging in hun eigen zaken. De experts zijn in dienst van het State Department en daardoor zeer nauw verbonden met de Amerikaanse legaties. De schijn van economische en politieke penetratie kan daardoor moeilijk worden vermeden. De technical assistance-politiek heeft in verscheidene landen het wantrouwen tegen de Verenigde Staten doen toenemen en het is dan ook geen wonder, dat er in Amerika kritiek op de uitvoering van deze politiek wordt vernomen.

Maar er bestaan meer oorzaken voor de teleurstellende resultaten van de technical assistance. Velé zeer goede experts hebben zeer goede rapporten geleverd over wat in bepaalde landen nodig is. De moeilijkheid is, dat in deze landen nog zoveel moet gebeuren, dat een volledige „verlanglijst” weinig verlichting in de toestand brengt. Nodig is te denken in prioriteiten en het doen van aanbevelingen, die uitvoerbaar zijn. Het blijkt, dat er maar weinig experts zijn, die dat kunnen. Overdrijving schaadt, ook in het internationale advieswerk. Meer dan ooit is in dit geval eenvoud het kenmerk van het ware.

Er bestaan echter nog andere bezwaren tegen de technical assistance in de huidige vorm. De technical assistance draagt een sterk ambtelijk karakter. Het State Department is een ambtelijke instantie, die zich richt tot regeringen. De United Nations vormen een organisatie van regeringen, hun experts werken ten behoeve van regeringen en zij ontwerpen programma's ten behoeve van de werkzaamheid van regeringsapparaten. Dit alles is zeer begrijpelijk maar niettemin toch ook wel bedenkelijk. De meeste experts komen uit landen met krachtig ontwikkelde regeringsapparaten, maar beseffen niet altijd, dat deze apparaten zonder uitzondering van recente datum zijn en dat onze Westerse wereld zich ontwikkeld heeft, voordat en zonder dat de regeringen deze omvangrijke apparaten in het leven hadden geroepen.

Ondanks de recente uitzetting van de regeringsmachines worden nog zeer belangrijke taken vervuld door particuliere organen en slechts weinigen zouden daar verandering in willen brengen. Wij denken daarbij in het bijzonder aan uitvoerende taken. Laat ons de landbouwwereld in Nederland als voorbeeld nemen. Het overgrote gedeelte van het omvangrijke ambtelijke apparaat werkt aan de traditionele onderwerpen: onderzoek, voorlichting, onderwijs; een kleiner gedeelte heeft te maken met steunverlening, productieregelingen, de buitenlandse handel en ten slotte met zuivere beleidszaken. Grote bedragen zijn beschikbaar voor de verhoging van de productiviteit van de Nederlandse bodem, maar de Staat verwerkt deze bedragen niet zelf. Er bestaat geen uitvoerend staatsapparaat voor dit werk²⁾ en de Staat verlaat zich hierbij geheel op een instelling als de Nederlandsche Heidemaatschappij te Arnhem, voorts op enkele particuliere firma's, zoals de Grontmij te Zwolle. Hoeveel de Staat ook doet, nog veel meer laat de Staat aan anderen over en bijna niemand denkt er aan, daarin verandering te brengen. Internationale adviezen in de ambtelijke sfeer geven dan ook vaak een onzuivere projectie van wat in moderne landen gaande is. Zij leggen teveel de nadruk op de taak van de Overheid en geven te weinig aandacht aan de uitvoerende, veelal particuliere activiteit. Deze omstandigheid is daarom zo bedenkelijk, omdat de ambtelijke loopbaan in weinig ontwikkelde landen zo verleidelijk is. Wel zijn de salarissen gewoonlijk zeer laag, maar een ambtelijke functie is onder de gegeven omstandigheden toch niet vrij van allerlei voordelen. Wat kan men verwachten van een op deze wijze werkend ambtenarencorps? En toch komen de meeste internationale adviezen neer op een uitbreiding van de omvang en taak van de regeringsapparaten. Dit is de hoofzaak van het falen van de technical assistance.

Men kan het ook zo zeggen, dat vele landen niet rijp

¹⁾ Rede, uitgesproken op de jaarvergadering van Plan Export, 17 December 1951.

²⁾ Tot op zekere hoogte vormen Zuiderzee-werken een uitzondering op deze regel. Ook Landbouwherstel heeft tijdens een noodtoestand zelf allerlei dringend nodige werkzaamheden uitgevoerd.

zijn voor het ontvangen van technical assistance. In deze vorm komt de conclusie echter neer op een gevaarlijke vicieuze cirkel. De landen hebben hulp nodig omdat de toestanden zo slecht zijn en hulp zou alleen kunnen worden geboden, als de toestanden verbeterd zouden zijn. Deze cirkel moet doorbroken kunnen worden.

Naar onze mening moet het eerste advies aan de regeringen van minder ontwikkelde landen zijn het creëren van een instantie, die voldoende standing heeft, om technical assistance in ontvangst te kunnen nemen. Wij hebben ons met deze kwestie uitvoerig bezig gehouden in verband met het vraagstuk van een verhoogde landbouwproductie in India. India beschikt over talrijke uitstekende deskundigen, maar deze houden zich weinig of niet met de eigenlijke bodemproductie bezig. De Regering geeft sinds jaren grote bedragen uit ten behoeve van de verhoging van de landbouwproductie, maar er bestaat geen aanvaardbaar apparaat, dat belast is met wat thans „land development” wordt genoemd. De regeringsinstanties, die over de aanzienlijke credieten gaan, hebben er niet veel mee bereikt. Op deze wijze is geen behoorlijk resultaat te verkrijgen. Vandaar, dat wij de Regering van India hebben aangeraden, een autonome „Land Development Corporation” te doen oprichten naar het voorbeeld van de Nederlandsche Heidemaatschappij, die belast kan worden met de uitvoering van allerlei taken, die belangrijk geacht worden en die zich zal organiseren op de wijze van een particuliere ondernemer. Het ziet er thans naar uit, dat de Regering van India deze raad zal opvolgen.

De particuliere bedrijfsvorm heeft allereerst het voordeel van de grotere efficiency. Dit geldt reeds voor ontwikkelde landen, maar wie de overige wereld niet kent, heeft geen voorstelling van de lijntrekkerij, die in het ambtelijke mogelijk is. Er zijn echter meer voordelen. Een particuliere onderneming kan desgewenst door de Staat worden gecontroleerd, maar regeringen zijn niet erg goed in het controleren van zichzelf. Voorts is er het voordeel van het particulier initiatief. Wij schrijven dit niet in de geest van het doctrinaire liberalisme, maar willen ons beroepen op de langdurige ervaringen, zoals die opgedaan zijn in goed geregeerde landen. Regeringen zijn gewoonlijk traditioneel in hun opvattingen en handelingen, zij nemen zelden initiatief en verdragen moeilijk kritiek. Het is het goede recht van een regering om traditioneel te zijn, maar deze sfeer is niet bevorderlijk voor de ontwikkeling van iets nieuws. Men ziet dan ook algemeen, dat nieuwe denkbeelden buiten de officiële instanties om en vaak in oppositie tegen de bestaande orde moeten doorbreken. De geschiedenis van de Nederlandsche Heidemaatschappij levert vele voorbeelden van dit verschijnsel. Telkens weer verrichtte deze onderneming pioniersarbeid. Steeds duurde het geruime tijd voor een bepaald initiatief belangstelling trok, maar nadat eenmaal successen waren verkregen, zag

de Nederlandsche Heidemaatschappij haar werk herhaaldelijk overgenomen door staatsorganen. Particuliere lichamen met een pioniersmentaliteit kunnen in minder ontwikkelde landen een grootse taak vervullen. Beter dan welke staatsinstelling ook zullen zij tradities kunnen scheppen, die de moderne wereld normaal vindt, maar die in minder ontwikkelde landen nog geen ingang vonden.

Dergelijke particuliere lichamen met voldoende standing zullen de beste „receptors” zijn voor de van buiten komende technical assistance. Ook komen zij eerder in aanmerking voor credietverlening dan onbetrouwbare regeringsinstanties.

Aangezien landbouw nooit zo hoge rendementen oplevert als handel en industrie zal een groot gedeelte van het kapitaal van een Land Development Corporation in minder ontwikkelde landen door de Overheid moeten worden verschafte. Dit betekent uiteraard bemoeienis van de Overheid, maar dit behoeft geen groot bezwaar te zijn, want ook in moderne landen houden regeringen zich in hoge mate met het landbouwbedrijf bezig.

Het zou te ver voeren, in te gaan op het werkprogramma van een dergelijke Land Development Corporation en wij willen daarom dit gedeelte van ons betoog beëindigen met de conclusie, dat particuliere organisatievormen op het gebied van de bodemproductie in minder ontwikkelde landen bepaaldelijk te prefereren zijn boven staatsapparaten en dat dit een zeer belangrijk punt voor technical assistance kan worden.

De vraag rijst, of hetzelfde beginsel ook iets belooft in de overige sectoren van het economisch leven: handel, industrie en transport. Het ligt niet op onze weg, daaromtrent een bepaald oordeel uit te spreken, maar het komt ons voor, dat de meeste argumenten uit het voorgaande in even sterke of in nog sterkere mate voor de niet-landbouwsectoren gelden. Gedachtenwisseling met allerlei deskundigen heeft ons in deze mening versterkt.

In het algemeen zou de verlening van technical assistance dus moeten beginnen met het creëren van een goed ontvangapparaat in de betreffende landen. De particuliere bedrijfsvorm, eventueel berustend op een financiering door de Overheid, is daarvoor aangewezen. Deze particuliere lichamen moeten streven naar een hoge standing en voorts een pioniersmentaliteit ontwikkelen.

Gesteld, dat deze gedachten werkelijkheid zouden worden, zo zouden de door ons bedoelde naar particulier voorbeeld georganiseerde lichamen zeer wel een nauwe samenwerking met buitenlandse zusterinstellingen kunnen aangaan. Daardoor zou de technical assistance ook in de moderne wereld enigermate uit de ambtelijke sfeer geraken. Dan zou de hulpverlening ook een normale zakelijke basis verkrijgen en het karakter van internationale philanthropie verliezen.

Wageningen.

Prof. Dr C. H. EDELMAN.

De macht van de koper

September 1950. — *Minister Van den Brink* schrijft in het Maandblad „Nederlands Fabrikaat” over de mogelijke gevolgen van de liberalisatiepolitiek. De ontwikkeling noemt Z. Exc. voor ons land met zijn — in vergelijking met andere landen — zeer laag tarief van invoerrechten, niet geheel vrij van risico's. Het is wel een gelukkige omstandigheid, dat de Nederlandse industrie noch kwalitatief, noch wat de kostprijs betreft, in het algemeen bij de buitenlandse nijverheid ten achter staat, maar... gaat de schrijver voort:

„In dit verband moet (echter) worden gewezen op een factor van psychologische aard, die, indien zijn invloed zou toenemen, een ernstig gevaar kan vormen voor het welvaartspeil van de Nederlandse volkshuishouding. Het is in de achter ons liggende maanden gebleken, dat er bij het Nederlandse publiek

een in zakelijk opzicht ongemotiveerde voorkeur dreigt te ontstaan voor het buitenlands product. Hierbij moet ongetwijfeld worden bedacht, dat vele van deze producten in de afgelopen tien jaar niet in Nederland konden worden ingevoerd en dat derhalve van de terugkeer van deze artikelen een zekere aantrekkelijkheid op het kopend publiek uitgaat, dat zeer wel een tijdelijk karakter kan hebben. Ernstiger zou dit verschijnsel worden, indien mocht blijken, dat deze voorkeur zich handhaaft, ook wanneer het Nederlandse product gelijkwaardig is aan, of zelfs beter is dan het buitenlandse”.

De Minister had deze passage de ondertitel kunnen geven: „de macht van de koper”. De Regering liberaliseert, doch kan dat alleen doen bij de gratie van de koper, die zich, van zijn macht bewust, realiseert hoezeer zijn vrije inkomensbesteding het welvaartspeil beïnvloedt.

October 1951. — *De Vereniging „Nederlands Fabrikaat”* bezint zich op de positie van het Nederlandse product en

komt tot de overtuiging, dat deze voor verbetering vatbaar is. In stede van de oorzaken uit eigen wetenschap op te sommen, om dan, die oorzaken onderkennend, de strijd voor verbetering aan te vangen, houdt zij *een enquête* op beperkte schaal. Die kleine enquête bracht een grote oogst.

Zij formuleert als volgt: „Vindt de voor verbetering vatbare positie van het Nederlandse product naar uw oordeel haar oorzaken :

1. òòk in de houding van de kopers? waardoor?
2. òòk in de houding van de „winkelende” middenstand? waardoor?
3. òòk in de houding van de industrie? waardoor?
4. òòk in de houding van de Overheid? waardoor?”.

Welnu, hoe luidt *het oordeel der geënquêteerden* in korte samenvatting?

1. *De koper.* Hij heeft een uitgesproken nationaal minderwaardigheidsgevoel waar het onze industriële prestaties betreft. Menigeen denkt, dat het eigene niet mee kan of beoordeelt het product van eigen bodem naar hardere maatstaven. Tot nationaal-gezind denken komt hij minder, m.a.w. van een zekere indifferentie is hij niet vrij te pleiten. En welke invloeden — ten ongunste — werken op hem, welke invloeden — ten gunste — moet hij ontberen? De winkelier, op wiens kompas zo menig koper vaart, heeft vaak allerminst reden, een goed woord te doen voor wat Nederlands is. Van de importeur is een aandrang, voorbij te zien aan wat hij importeert, moeilijk te verwachten! De pers zou ten deze opvoedend kunnen werken en op aequivalente Nederlandse producten wijzen, wanneer nieuwe buitenlandse artikelen worden designaleerd. De industrie zelf zou het eigen product met grootser, eventueel gemeenschappelijke, reclamecampagnes kunnen „backen”.

2. *De „winkelende” middenstand.* De gedachte: het goede komt van ver, is ook de detaillist niet vreemd. Moet hij het stellen zonder voldoende voorlichting, dan doet hij wat des koopmans is, laat zich lokken door de weg van de minste weerstand, verkoopt wat de klant prefereert en is licht gewent door de grootste winstkansen, die niet steeds bij het inheemse liggen. Terwijl sommigen bedenken, dat de traditie velen gevangen houdt, waarschuwen anderen, dat de industrie niet rechtstreeks aan het publiek moet gaan leveren, omdat dit het pousseren van het buitenlandse fabrikaat bevordert.

3. *De industrie.* Deze niet in de laatste plaats belanghebbende ontleent aan de enquête ook meer dan één advies. De Nederlandse industriëlen kunnen nog enige sporten klimmen op de ladder der samenwerking. Nu zijn de fabricageprogramma's van branchegenoten onnodig groot, waardoor de series klein blijven. Men kan dus beproeven te komen tot een meer fabriekmatig gefabriceerd product. Bepaalde speciale producten blijven nog ontbreken. Uit de eigen — industriële — boezem komt ook de raad: „zoek het vooral in de kwaliteit, produceer modern en stijlvol en denk aan uw „vormgeving”. Is dan het product eenmaal gereed, dan moet het artikel worden „gebracht” door een grote campagne, eventueel in samenwerking met anderen. Men denkt aan het succes van „het weer beste bier” en dringt er op aan, meer aan de weg te timmeren. Daarbij vermijde men evenwel het kiezen van buitenlandse, meestal Anglo-Amerikaanse, benamingen waarvan ergerlijke stalen worden genoemd. Ten slotte zegt men: Gij wenst in Nederland te verkopen, koopt dan zelf ook waar mogelijk in het eigen land!

4. *De Overheid.* Het zal niet verwonderen, dat van de Overheid zo het een en ander wordt verwacht ten bate van de positie van het Nederlandse product. In tal van toonaarden zingt men het lied onder het motto: beperk de invoer. Men ziet ongaarne deviezen beschikbaar gesteld voor

zgn. onnodige invoer, waaronder men verstaat invoer van producten, die hier in genoegzame hoeveelheid en in behoorlijke kwaliteit worden gefabriceerd. Liberaliseer niet overhaast en waakt toch vooral tegen dumping. Nauw verwant daarmee is het geluid van de critici, welke oordelen, dat de Overheid, en daarbij wordt gedacht aan de regelende en aan de kopende Overheid, te weinig bekend is met de binnen onze grenzen voortgebrachte kwaliteiten en soorten en zelfs te weinig voorkeur voor het product van Nederlandse huize zou tonen.

Aan de prijsvormingsvoorschriften van de Overheid, de margebeschikking van April 1951, wordt een min gunstige werking toegeschreven. De inmenging in de handelsmarges brengt de detaillist, de steeds in percentages denkende detaillist, niet op het goede pad. Ook meent men wel, dat de industrie vaak zo zwaar wordt belast, dat zij geen risico meer kan nemen. Van andere zijde komt tenslotte het advies, nieuwe bedrijven gedurende een aanloopperiode te beschermen, „totdat ze op een punt gekomen zijn, waarop de moeilijkheden overwonnen zijn”. De goede, oude „Erziehungsrechte”.

Wie de vier paragrafen, waarin het resultaat der enquête is neergelegd in korte samenvatting perst, vindt: aan de gezindheid van de *koper* ontbreekt teveel, de *middenstand* en de *industrie* zijn er te weinig op bedacht die koper te vangen, de *Overheid* zou hier en daar anders kunnen handelen om de jacht op de koper te steunen. In kortste samenvatting zien wij dus allerwegen de grote vraag achter de schermen: hoe boeien en hoe „boeien” wij de klant. De geënquêteerden blijken terecht onder de indruk van *de macht van de koper*.

* * *

8 October 1951. — De Minister zonder Portefeuille en de Minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid a.i. voltooien hun *Nota* aangeboden aan de Staten-Generaal over „*De productiviteit in Nederland*”. Wat mag het bedrijfsleven krachtens deze *Nota* van het overheidsbeleid verwachten?

Hoofdstuk II „Het productiviteitsbeleid” wijdt paragraaf 5 aan „Het economische klimaat”: De ondernemer moet een zo groot mogelijke ontplooiingskans worden geboden, maar alles wat leidt tot onnodige bescherming en tot verzwakking moet worden vermeden. Vóór alles dient een gezonde concurrentie te worden bevorderd. De opheffing van het grootste deel van het directe overheidsingrijpen heeft het economische klimaat, mede wat de concurrentie betreft, verbeterd. De liberalisatie heeft de invoer vergroot en daardoor op de binnenlandse markt de concurrentie bevorderd, maar de uitvoermogelijkheden voor ons land vergroot. Het beleid is er op gericht de export te bevorderen. De nadelen, die kunnen optreden als gevolg van een relatieve verkleining van de binnenlandse markt zullen over het algemeen ruimschoots kunnen worden gecompenseerd door een verruiming van de exportmarkt. Op den duur is de ontplooiing van de industrie van een klein land als het onze afhankelijk van de vergroting van het afzetgebied.

Eerder en elders (in de *Nota* n.a.v. het Verslag over de Tweede *Nota* inzake de Industrialisatie van Nederland, no 23, blz. 7) oordeelde de eerste ondergetekende, Minister Albregts, het noodzakelijk, dat met name de lagere publiekrechtelijke lichamen, indien enigszins mogelijk, hun bestellingen in het binnenland plaatsen. Z.i. behoort het voeren van propaganda voor het Nederlands fabrikaat niet in de eerste plaats tot de taak van de Overheid, welke deze actie waar mogelijk echter gaarne steunt.

Wij zien hier de Overheid *gezonde concurrentie* in ronde woorden voorstaan. Ten deze staat het overgrote deel van het bedrijfsleven wel aan de zijde van de Regering, maar... wat noemt men gezond? Ziedaar het punt van strijd. Beperken wij ons hier tot de concurrentie met het buiten-

land. Het is immers de liberalisatie, die deze mededinging bevordert. Liberaliseert het buitenland dan stijgen onze kansen elders, als de blijvende muur van invoerbeperkingen geen te hoge sprong eist. Liberaliseren wij, dan biedt dit de buitenlandse producent mogelijkheden, maar matig getemperd door onze lage tarieven. Beperken wij ons wederom, en wel tot de gestegen concurrentie van de *buitenlandse* producenten op onze binnenlandse markt. Is tegenpraak te wachten als wij stellen, dat *gezonde* concurrentie is: concurrentie tussen lieden die niet op te al te ongelijke basis staan? En hier ligt dan voor het beleid een schier niet te ontwarren puzzle.

In goed overleg liberaliseert Nederland mee, zich er overigens van bewust, dat daaruit een mededinging ont-springt tussen concurrenten die in zeer ongelijke omstandigheden verkeren. Ten overvloede, zeker in deze dagen van de tweede ontdekking van Amerika, één enkel voorbeeld. Team na team bezoekt en ontdekt de nieuwe wereld en wat stelt bijv. het rapport der lithografische studiegroep vast? Een verbod van kartelering, geen collectieve arbeids-overeenkomsten, onbeperkte mogelijkheid tot overwerk, meer ploegenarbeid, minder progressie in de belastingta-

rieven. Dit uit een rapport, betrekking hebbende op slechts één der concurrerende naties!

Nu staat o.i. drieërlei vast:

1. Vast staat, dat ook bij matiging van het tempo, er op de weg van liberalisatie nauwelijks een „terug” denkbaar is, zeker niet voor een land, zozeer „aangewezen op de internationale vervlechtingen”.

2. Vast staat ook, dat zelfs wanneer de Nederlandse Overheid in details op de hoogte is met de verschillende omstandigheden elders, van haar moeilijk discriminatie op die gronden is te wachten; notoire gevallen van dumping blijven hier terzijde.

3. Vast staat eveneens, dat Nederland historisch gegroeide zekerheden niet gaat loslaten.

En dus wat? Dus verlaat de politiek van liberalisatie zich op het inzicht van *allen* die kopen, van de consument-koper, de producent-koper, de Overheid-koper. Zij kunnen verhinderen, dat de liberalisatie als „tweesnijdend zwaard” wondt wie haar hanteert. Nederland liberaliseert, doch weet zich afhankelijk van *de macht van de koper*.

Leiden.

Dr J. P. DUVERMAN.

De Amerikaanse conjunctuur in 1952

De hoogconjunctuur in de Verenigde Staten wordt geenszins als een vanzelfsprekendheid beschouwd. Hoe sterk het streven ook moge zijn om depressies te voorkomen, de vrees dat het economisch getij eenmaal zal keren houdt velen gevangen. Voor sommigen schijnt een ommekeer in het economisch perspectief van het land der ongekende mogelijkheden zelfs een welkome ontwikkeling op het internationaal-politieke schaaftbord.

Wij willen in dit artikel trachten te benaderen wat in 1952 voor de Amerikaanse conjunctuur redelijkerwijze kan worden verwacht. Ondanks de grote uitbreiding van de statistiek en de, overigens veel beperktere, verbetering van de economische theorie, is het enige wat een dergelijke prognose kan bieden slechts een zekere graad van waarschijnlijkheid, zodat alleen kan worden aangegeven welke ontwikkeling op grond van hetgeen nu bekend is de meest waarschijnlijke moet worden geacht. Dat daarbij politieke factoren, met name van internationale aard als spelbreker kunnen optreden, behoeft minder betoog dan de omstandigheid, dat ook de sterk door economische motieven rechtstreeks beheerste relaties minder bekend en stringent zijn dan soms wordt gesuggereerd.

Wij willen in dit opstel uiteindelijk streven naar een benadering van de winst. En wel omdat gebleken is dat deze de strategische factor bij uitstek van het conjunctuurverloop mag worden genoemd en ook omdat een winstprognose voor de belegger niet oninteressant zal zijn.

Dit kan het best geschieden door de factoren, waaruit men de winst kan afleiden, afzonderlijk te bespreken, waarbij uiteraard de onderlinge wisselwerking tussen de verschillende componenten niet uit het oog mag worden verloren. De lezer krijgt zo een stelselmatig overzicht van de wijze waarop de winst tot stand komt en naar wij menen wordt aldus een zelfstandige bepaling van de waarde zowel van de onderhavige als van andere soortgelijke prognoses vergemakkelijkt.

Ruw genomen kan men stellen dat de winst van het bedrijfsleven tot stand komt als product van een tweetal factoren, namelijk de omvang van de productie en de winst per eenheid product.

Wanneer we nu als indicatie voor de omzetten het bruto nationaal product ¹⁾ nemen, dan is het mogelijk, de factoren

welke de omzetten bepalen, in een drietal groepen in te delen, namelijk de consumptie van de particulieren, de investeringen van het bedrijfsleven in ruime zin en de door de Overheid gekochte goederen en diensten.

Verreweg de grootste post, waarmede wij te rekenen hebben, is de particuliere consumptie. Deze is af te leiden uit het particuliere inkomen, door dit te verminderen met de er op drukkende belastingen en met de particuliere besparingen. Voor 1951 bedroegen deze posten naar schatting respectievelijk \$ 250, \$ 29 en \$ 19 mrd ²⁾. In de loop van een conjunctuurcyclus is de consumptie de meest stabiele component, althans wanneer men de procentuele fluctuatie bedoelt, want absoluut telt ook een relatief beperkte uitslag hiervan sterk mee. Het particuliere inkomen zal dit jaar niet veel afwijken van hetgeen het vorige jaar werd ontvangen. De werkgelegenheid kan in de meeste branches niet veel toenemen, tenzij algemeen tot overwerk zou worden overgegaan, wat, behoudens oorlog of zeer acute dreiging daarvan, niet waarschijnlijk is. In sommige branches zou de werkgelegenheid evenwel kunnen toenemen, bijvoorbeeld in de textielindustrie. Het arbeidsloon zal wat verder aantrekken, waarbij het conflict in de staalindustrie de gangmaker kan vormen. Wij achten een geringe stijging van het consumenteninkomen aldus niet onwaarschijnlijk. De te betalen belasting is onlangs verhoogd en dit zal zich dit jaar ongetwijfeld doen gevoelen. De grootste onzekerheid in deze sector vormen de particuliere besparingen. Deze waren in het afgelopen jaar bijzonder hoog, symptoom van de geluwde vrees voor een goederenschaarste en een prijsstijging. Vermoedelijk blijft de spaargraad vooralsnog op dit niveau, waarbij de aankopen van duurzame consumptiegoederen op grond van hun schaarste wat zullen dalen, ondanks verruiming van het afbetalingscrediet, terwijl de bestedingen aan diensten en niet-duurzame consumptiegoederen wat zullen stijgen. Samenvattend zouden wij een consumptie van \$ 205 mrd willen projecteren.

Vanouds zijn de investeringen grillig in hun gedrag. Ze zijn sterk afhankelijk van de winstverwachtingen en ook wel van de liquiditeit van het bedrijfsleven. Wij willen

²⁾ Teneinde de lezer een zo overzichtelijk mogelijk beeld te verschaffen, werken wij met cijfers welke kalenderjaren betreffen. Dit impliceert, dat ook de voor 1951 te geven cijfers op schattingen berusten, welke uiteraard niet nauwkeurig kunnen zijn. In nog mindere mate is dit het geval voor de cijfers van 1952, welke dan ook slechts dienen om de concrete gedachtengang te bepalen.

¹⁾ Tot het bruto nationaal product behoort ook de netto buitenlandse investering, welke wij vanwege haar relatief geringe omvang korthedshalve buiten beschouwing zullen laten.

ze splitsen in een drietal groepen, nl. machines en fabrieken, voorraden en woningen. Voor 1951 waren deze posten respectievelijk \$ 39 mrd, \$ 12 mrd en \$ 11 mrd.

Wij verwachten, dat de uitgaven van het bedrijfsleven aan fabrieken en machines niet lager zullen zijn dan het afgelopen jaar. In verschillende branches is van een haast koortsachtige expansie sprake. Het komt ons voor, dat de wil van grote bedrijven om niet in hun taak bij de defensie tekort te schieten, daarbij van niet te onderschatten betekenis is. Zoals vanzelf spreekt wordt aan investeringsprojecten welke niet essentieel zijn voor de defensie een lagere prioriteit toegekend dan aan voor de verdediging essentiële investeringen, maar een ernstige bedreiging van de totale investeringsactiviteit zal de materiaalschaarste in 1952 niet vormen. Evenmin zal dit het geval zijn met de zich hier en daar voelbaar makende liquiditeitsverkrapping. Hoewel een uiterst belangwekkende tendentie, zouden wij haar in dit opzicht voorsnog geen grote betekenis willen toekennen. Integendeel, de door verschillende economen geuite opvatting als zouden de uitgaven voor fabrieken en machines dit jaar op een lager niveau belanden schijnt in het eerste kwartaal van 1952 dan ook sterk gelogenstraft te zullen worden.

Een epineuse kwestie vormen de voorraden. Hun verloop in de laatste tijd moge uit de volgende cijfers blijken (in miljarden \$):

	industrie	groothandel	kleinhandel
Juni 1950	30	9,5	11,7
top 1951	41	10,3	20,6
Sept. 1951	41	10,0	18,8

Zoals bekend zal zijn, liggen deze voorraden op een hoog niveau. Bij de beoordeling hiervan houde men echter in het oog, dat de top reeds schijnt te zijn overschreden, dat de koopkracht lichtelijk zal toenemen en dat in de voorraden een grote post aan militaire goederen schuilgaat. Het ernstigst is de situatie bij de industrie, waar de voorraden op grond van historische correlaties \$ 4 mrd of 10 pCt te hoog schijnen te liggen. Het ligt dan ook niet voor de hand om dit jaar een verdere accumulatie van voorraden aan te nemen.

Tenslotte de woningbouw. Deze is in 1951 tegen alle verwachting in niet veel lager geweest dan in 1950. In 1951 bedroeg zij rond \$ 11 mrd. Het laat zich aanzien, dat dit jaar de woningbouw verder zal teruglopen, zowel op grond van materiaalschaarste, inzonderheid staal, als op grond van een strengere controle op de nieuwbouw.

De door de Overheid te spenderen gelden vertonen op grond van de defensievoorbereiding de tendentie om sterk op te lopen. Voor dit jaar is dan ook op een aanzienlijke stijging te rekenen. Bedroegen zij in 1951 reeds \$ 63 mrd, zo lijkt het verantwoord hen voor dit jaar op rond \$ 78 mrd te stellen. Het defensieprogramma zal echter ook dit jaar zijn top nog niet bereiken en een wapenstilstand op Korea zou geen ingrijpende veranderingen in de totale bewapeningsplannen kunnen bewerkstelligen. Hoogstens zou zij tot een verlangzaming van de stijging van deze uitgavenstroom leiden. De onzekerheden zijn hier dan ook niet zo groot als men geneigd zou zijn aan te nemen. Dat financieringsmoeilijkheden bij de Overheid geen beletsel vormen, zal in de tweede helft van dit jaar wel blijken, wanneer vermoedelijk een groot tekort zal ontstaan.

Wanneer wij nu de posten van het bruto nationaal product voor 1951 en 1952 naast elkaar zetten en de verschillen salderen, komen wij tot de volgende opstelling: (zie rechterkolom, bovenaan):

Over deze koopkrachtstroom houdt de Overheid nu een wakend oog. Creditcreatie beperkt zij zoveel mogelijk, maar indien werkloosheid zou ontstaan, zou zij niet aarzen, de creditmogelijkheden te vergroten, temeer daar met presidentsverkiezingen in November in het vooruit-

zicht een dergelijke ontwikkeling niet welkom zou zijn. Het ziet er echter zoals gebleken moge zijn niet naar uit, dat deze vorm van ingrijpen dit jaar noodzakelijk zal worden.

	(in mrd \$)		
	1951	1952	
Consumentenuitgaven	202	205	+ 3
Investeringen:			
machines en fabrieken	39	39	
voorraden	12	—	—12
woningen	11	62	49 — 1
Overheidsuitgaven	63	78	+15
	327	332	+ 5

Nu betekent een hoge omzet nog niet een hoge winst en de hypothese van de „profitless prosperity” kan in een oorlogseconomie dichter benaderd worden dan in een normale hausse. In dit verband verdient een aantal factoren de aandacht.

Voorreest kan de winstmarge benadeeld worden door een schaarbeweging tussen kosten en prijs van het product. De tegenwoordige prijscontrole heeft het accent gelegd op fixering van de productprijs, terwijl de kostenfactoren, lonen en grondstofprijzen, veel minder star worden geregeld. Bij de grondstoffen is men in dit opzicht huiverig omdat men de productie en de invoer niet wil remmen en bij de lonen speelt het argument van de arbeidscontinuïteit een grote rol. Dit leidt er toe, dat bij stijgende prijzen weliswaar de spiraalbeweging wordt afgeremd, maar dat deze stabilisatie ten nadele van de winsten komt. Deze verlaging van de winstmarge loopt bij de verschillende bedrijfstakken uiteen. Zou zich echter een verdere prijsstijging voordoen, dan zou zij zich nog sterker over de gehele lijn doen gevoelen, tenzij de prijs- en looncontrole zou worden gewijzigd. Het ziet er echter op grond van het te verwachten nationaal product en de beschikbare productiecapaciteit niet naar uit, dat een aanzienlijke prijsstijging zal optreden. En daarom ligt ook een verder uitwringen van de winst uit dezen hoofde niet voor de hand.

Wel dient men zich te realiseren, dat naarmate het bedrijfsleven zich meer op defensie-orders oriënteert, zijn winstmarge zal dalen. Zoals uit de analyse van het nationaal product reeds blijkt, is een verdere verschuiving te verwachten in de richting van de defensieproductie. De hierop te maken winstmarge is normaliter lager dan op civiele producten. Bovendien volgt het bedrijfsleven hierbij zelf reeds een voorzichtige calculatiepolitiek, omdat het uit ervaring heeft geleerd, dat zo de Overheid achteraf tot „renegotiation” overgaat, de winsten wel eens erg teleurstellend zouden kunnen worden.

Bij het benaderen van de winst van dit jaar dient men verder nog te letten op de mogelijke verliezen door afschrijvingen op de voorraden. In de loop van het vorige jaar beliepen deze gemiddeld \$ 1,3 mrd, maar in 1950 was het aldus ten laste van de winst komende bedrag aanzienlijk hoger, namelijk \$ 5,1 mrd. Het lijkt echter niet waarschijnlijk, dat dit jaar zulke grote verliezen op voorraden zullen behoeven te worden geboekt.

Een verdere druk op de winst, althans voor zover deze in de boeken tot uiting komt en ook door de fiscus in aanmerking wordt genomen, vormen de extra-afschrijvingen op investeringen, waarvoor in verband met hun betekenis voor de defensie zogenaamde „certificates of necessity” zijn afgegeven. Deze leiden tot een versnelde afschrijving en drukken aldus de nominale winst. Anderzijds zijn zij een voordeel voor het bedrijfsleven, aangezien een deel van de winst aldus wordt onttrokken aan de momenteel bijzonder hoge belastingen.

Dit brengt ons op de in 1951 tot stand gebrachte belastingverhogingen. Globaal gezegd bedraagt de vennoot-

schapsbelasting 52 pCt in plaats van vroeger 47 pCt, terwijl de belasting op de overwinst van 77 pCt tot 82 pCt is verhoogd. Het maximum belastingpercentage is bovendien verhoogd van 62 pCt tot 70 pCt. Dit alles heeft zich voor het eerst geuit in de winsten voor het derde kwartaal van 1951. Hoewel daarbij ook andere factoren werkzaam waren, zoals reserveringen in verband met de terugwerkende kracht van de belastingverhoging, is wel gebleken, dat deze fiscale maatregelen een vergaande invloed uitoefenen. Instructief vóór de op de winstvorming relevante factoren is het volgende staatje, dat de winst voor de eerste drie kwartalen van 1950 en 1951 voor 305 industriële ondernemingen analyseert.

Wanneer wij op grond van bovenstaande beschouwingen het winstvermogen van het Amerikaanse bedrijfsleven voor dit jaar zouden moeten ramen, zijn wij geneigd het iets lager te taxeren dan voor 1951. Het noemen van een cijfer is in dit verband ook daarom een hachelijke onderneming,

	1950	1951	procentuele verandering
omzet	37	44,2	+ 20
kosten	30,8	35,8	+ 16
winst vóór belasting	6,2	8,4	+ 37
belasting	2,7	5,3	+ 95
nettowinst	3,5	3,2	- 9
belastingpercentage	4 pCt	62 pCt	
nettowinst per \$ 1 omzet:	\$ 0,094	\$ 0,072	

omdat men de sector „bedrijfsleven” in onderling zo uiteenlopende groepen kan verdelen. Om echter de gedachten te bepalen zij vermeld, dat het voor het geheel vermoedelijk nog geen 5 pCt lager zal liggen, dan in het afgelopen jaar, waarbij er echter op zij gewezen, dat de tweede helft van 1951 reeds een grote daling vertoonde ten opzichte van de eerste helft van die periode.

Amsterdam.

Drs W. C. M. MUTSAERS.

Law no 63 en de merkenprocessen

Er bestaat alle reden om aan te nemen, dat de mening zou kunnen postvatten, als zou law no 63 van 31 Augustus 1951 van de Allied High Commission voor goed een abrupt einde aan de processen inzake Duitse merken maken. De tekst, welke geacht zou kunnen worden dit einde ten gevolge te hebben, luidt verkort (ik trek samen uit considerans, art. 1, 2, 3 en 4):

„Whereas international agreements have been entered into by the Allied Powers with respect to the liquidation of German external assets and the removal of property from Germany for the purpose of reparation, whereas property has been or may be transferred, liquidated or delivered in accordance with the aforesaid agreement and whereas it appears expedient to give recognition by legislation to and to define certain legal consequences of the divesting of title to the aforesaid property, the Council of the Allied High Commission enacts as follows: the provisions of this law extend to the following property: any property which was located in any foreign country and german-owned and which, after September 1, 1939, has been transferred or liquidated under the law of such country pursuant to measures taken in satisfaction of claims against Germany; all rights, title or interests of former owners to or in property to which this law extends shall be deemed to be extinguished; no claim or action based on or arising out of the transfer, liquidation or delivery of property to which this law extends shall be admissible; the term property includes all tangible or intangible, movable or immovable property”.

In de processen betreffende de Duitse merken meent de Staat der Nederlanden op grond van E 133 eigendomsrecht op de Duitse merken te hebben, terwijl de tegenpartij dit recht meent te mogen betwisten, omdat met de handelsnaam in art. 1 sub 8 slechts de firmanaam, bedoeld subsidiair de Duitse merken overeenkomstig het beginsel van art. 20 Merkenwet, aan het bedrijf in Duitsland accessoir zouden zijn.

Ongetwijfeld is de bepaling van law no 63 op grond van haar ruime bewoordingen koren op de molen van de Staat resp. de Stichting Beheer Vijandelijke Octrooien & Merken; bovendien dient de tegenpartij te bedenken, dat, zo er al enige twijfel t.a.v. de bedoeling van het woord „handelsnaam” in E 133 moge rijzen, deze twijfel toch zeker door K 217 wordt weggenomen, de wet, welke niet slechts de bedoeling van E 133 onderstreept, doch bovendien — het is nu eenmaal niet anders — het beginsel van art. 20 Merkenwet op zij zet.

Afgezien echter van het feit, dat law no 63 — evenmin als zulks noodzakelijk in de bedoeling van art. 6 van het Herstelverdrag van Parijs moet hebben gelegen, en blijkens III-6-A van de Rules of Accounting achteraf is gebleken zelfs niet te hebben gelegen — ongetwijfeld allerminst bedoelt met andere rechtsbeginselen, hier (internationale strijd tegen de oneerlijke concurrentie) zelfs van internationale rangorde, in strijd te willen komen, en het dus bepaald onjuist zou zijn de merken onder de ruime omschrij-

ving van het woord „property” te begrijpen, ben ik nog op andere gronden van mening, dat deze law de door sommigen gewenste onnatuurlijke afloop der processen in deze materie niet kan brengen. Onafhankelijk van het aspect (hetzij de vraag gaat over het heffen van de royalty resp. het verstrekken van opgave van invoer van merkartikelen, hetzij dat een origineel Duits merkartikel, ten gevolge van verkoop of verpachting door de Stichting, dan wel doorhaling gevolgd door hernieuwde inschrijving, op de Nederlandse markt tegenover het namaak-Nederlandse is komen te staan), vormt immers het (vermeende) eigendomsrecht van de Staat steeds weer de achtergrond in deze processen.

De grondslag voor de uiteindelijke beslissing in deze materie ligt echter niet in de geschetste sfeer van het nationale recht zoals dat in E 133, K 217 en de Merkenwet ligt verankerd, noch, zoals bij law no 63, in de sfeer der verhouding tussen Duitsland en enkele van zijn voormalige vijanden, doch op het hoge niveau van het algemene internationale recht. Zo in enige materie, dan is het zeker hier geboden het volkenrecht te raadplegen, daar zij internationaal zo belangrijk werd geacht, dat de betreffende regeling, het Unieverdrag van Parijs, reeds in 1883 (nog vóór onze Merkenwet van 1893 bestond) werd getroffen en bovendien in overeenstemming met het groeiende internationale rechtsbewustzijn herhaaldelijk werd uitgebreid.

Zou de rechter het nationale recht niet aan het volkenrecht toetsen, dan zou hij in strijd handelen met de meest recente Nederlandse rechtspraak, met name met de desbetreffende overwegingen van de Bijzondere Raad van Cassatie (N.J. 1949-87) in het proces Rauter, eveneens in het proces Röhrig c.s. (N.J. 1950-504), waarin hetzelfde beginsel is uitgedrukt, dat de adv. gen. Hooykaas in zijn volgende conclusie (vóór H.R. 5-1-1951 N.J. 1951-69) op zulk een kernachtige en ondubbelzinnige wijze heeft uitgedrukt:

„Oordeelt men anders over de verhouding van internationaal tot nationaal recht, zo wordt de tot standkoming van een waarlijk internationale rechtsgemeenschap belemmerd. Dan komen ook de arresten van Neurenberg en Tokio op losse schroeven te staan, daar het werkelijke verwijt aan de Duitse en Japanse ministers en generaals is, dat zij hun nationale organen hebben gesteld boven het internationale recht en de internationale zedelijke orde”.

Vervolgens rijst de vraag, of E 133 resp. K 217 in strijd zijn met enige bepaling van het Unieverdrag. Dit is ongetwijfeld het geval, wanneer men art. 10 bis beziet. Daaruit blijkt dan tevens de overbodigheid elk ander artikel, bijv. art. 2, in ogenschouw te nemen, hetgeen het voordeel

biedt, dat men de (overigens ongetwijfeld in bevestigende zin te beantwoorden) vraag niet behoeft te beantwoorden, of het Unieverdrag tegenover Duitsland nog wel van kracht is. De inhoud van art. 10 bis raakt immers de materie van de strijd tegen de oneerlijke mededinging in de ruimst mogelijke zin tegenover alle verdragsstaten en hun onderdanen. De betekenis van art. 10 bis kan daarom niet hoog genoeg worden aangeslagen; uit de geschiedenis blijkt dan ook de vooropgezette wil tot ondubbelzinnige bestrijding van elke daad van oneerlijke concurrentie.

De geschiedenis van dit artikel is als volgt. Het Unieverdrag van 1883 nam pas in de Brusselse tekst van 1900 het art. 10 bis op met de bepaling:

„De onderhorigen (= onderdanen) van de contracterende landen genieten in alle verdragsstaten dezelfde bescherming tegen oneerlijke concurrentie, welke aan de eigen onderdanen wordt verleend”.

Deze bescherming achtte men blijkbaar nog niet effectief genoeg, weshalve bij de revisie van Washington (1911) de tekst aldus werd gewijzigd:

„Alle contracterende landen verbinden zich aan hen, die tot de Unie behoren, een werkelijke bescherming te verzekeren tegen de oneerlijke mededinging”.

Van toen af was derhalve een verdragsstaat, die geen eigen wet tegen de oneerlijke concurrentie kende, verplicht er een uit te vaardigen, althans voor een efficiënte bescherming te zorgen. Doch men achtte het noodzakelijk, ook het begrip „oneerlijke concurrentie” nader te omschrijven. Om dit doel te bereiken, werd de tekst op het congres van 's-Gravenhage (1925) al weer aangevuld; deze luidde sindsdien:

„De landen der Unie zijn gehouden aan hen, die tot de Unie behoren, een daadwerkelijke bescherming tegen de oneerlijke mededinging te verlenen. Elke daad van mededinging, strijdig met de eerlijke gebruiken in nijverheid en handel, levert een daad van oneerlijke mededinging op. Met name zullen moeten worden verboden:

1. Alle daden, welke ook, die verwarring zouden kunnen verwekken door onverschillig welk middel, ten opzichte van de waren van een concurrent.
2. Valse beweringen bij het handeldrijven, die de waren van een concurrent in discredit zouden kunnen brengen”.

Bij het kennisnemen van deze tekst vat bij de lezer ongetwijfeld de zekerheid van een voldoende, zelfs allesomvattende, bescherming post. Niettemin gaat de Londense tekst van 1934 nog verder en vult punt 1 en 2, opdat voortaan niet slechts de producenten, doch ook de onderneming zelve en de actie van producent en handelaar worden beschermd, aldus aan:

1. „Alle daden, welke ook, die verwarring zouden kunnen verwekken door onverschillig welk middel ten opzichte van die van de inrichting, de waren of de werkzaamheid op het gebied van nijverheid of handel van een concurrent.
2. Valse beweringen bij het handeldrijven, die de inrichting, de waren of de werkzaamheid op het gebied van nijverheid of handel van een concurrent in discredit zouden kunnen brengen”.

In het licht van art. 10 bis en zijn geschiedenis zullen niet slechts E 133 en K 217 moeten wijken, doch zou ook de toepasselijkverklaring van law no 63 op de Duitse merken eerder als het jagen op een booswillige spitsvondigheid dan als ernstige rechtspraak moeten worden gekwalificeerd, afgezien daarvan, dat het niet duidelijk is, op welke grond men een wet van de bezettingsautoriteiten van Duitsland op Nederlands grondgebied toepasselijk zou kunnen verklaren. Daarbij komt nog, dat law no 63 (althans t.o.v. Nederland) dient ter vervanging van de art. 2 en 3 van de law no 5 (welke hierbij dus tevens worden ingetrokken), welke laatste ten doel had de Duitse buitenlandse eigendom, in het bijzonder in de neutrale landen ten behoeve van de betrekkelijke Commissie uit de bezettingsmachten in beslag te nemen, resp. ter autorisatie van de krachtens dit beslag plaats gehad hebbende eigendomsovergang diende. Er is dus in wezen door law no 63 in dit opzicht niets veranderd; zij stelt de overdracht slechts vast, indien en voor zover deze krachtens law no 5 was geschied. Wel moet worden toegegeven, dat law

no 5 in art Xb, onder de omschrijving van „property” zelfs de warenmerken noemt, doch dit besluit, gedateerd 10 November 1945, is slechts door de vier bezettende machten genomen en kan dus moeilijk op één lijn gesteld worden met het Unieverdrag, daarenboven in een periode, waarin de bezetters zich zeker geen rekenschap gaven van het wezen der merken, noch van de onderlinge verplichtingen, welke de verdragsstaten van het Unieverdrag in art. 10 bis op zich hebben genomen, iets, wat zelfs de gezamenlijke Geallieerden, bij de opstelling van het Herstelverdrag van Parijs niet hebben gedaan.

Doch, afgezien daarvan betekend de door de Stichting ongetwijfeld als *deus ex machina* aangegrepen law no 63 in vergelijking met law no 5 zelfs een beperking en is dus nog veel minder geschikt om daaruit tot rechtmatige overgang op de Staat en particulieren te mogen concluderen van de Duitse merken, welke, in het licht van het Unieverdrag, zelfs als een instrument van internationale rangorde kunnen worden beschouwd.

Scheveningen.

C. SCHOUTEN.

INGEZONDEN STUKKEN

Koop van aandelen met dividend

De heer J. Kraa te Haarlem schrijft ons:

Naar aanleiding van het in uw blad van 5 December 1951 verschenen artikel „Koop van aandelen met dividend” van de hand van Mr Dr Knol, zou ik willen opmerken, dat naar mijn mening de conclusie, waartoe schrijver komt, nl. „de koper van een aandeel moet het (evenredige) dividend, in de koers onder normale omstandigheden tot stand gekomen, begrepen, niet als vrucht, maar als vermindering van de betaalde prijs beschouwen”, slechts onder beperking en tegenover de fiscus in het geheel niet houdbaar is.

Immers, vast staat, dat dit dividend, als vrucht van vermogen, fiscaal ergens moet worden belast. Geen enkele koper zal nu, wetende, dat hij over het door hem binnen enkele dagen te incasseren dividend belasting zal moeten betalen, meer voor dit dividend willen geven dan de nominale waarde onder aftrek van die t.z.t. door hem verschuldigde belasting. Hieruit vloeit automatisch een lagere biedprijs, dus koerscorrectie voor het betreffende aandeel ter beurze, voort, waardoor elke correctie van de koper tegenover de fiscus onnodig wordt. Bovendien wordt door deze koerscorrectie eveneens automatisch deze te betalen belasting verhaald op de verkoper, die ook in feite de vrucht heeft genoten. Zonder enige administratieve rompslomp, waar schrijver toch wel vrij gemakkelijk overheen stapt, wordt dus de vrucht via degeen die haar incasseert, belast bij degeen die haar geniet.

Bedrijfseconomisch gezien is de conclusie eerder aanvaardbaar, zij het dan onder de beperking, dat niet het gehele dividend van de aankoopprijs moet worden afgetrokken, doch slechts het dividend verminderd met het door de koper aan de fiscus toegedachte deel daarvan, waarmee hij bij zijn biedprijs rekening heeft gehouden.

Iets anders is, dat door de belasting op de speculatiewinst, het na aftrek van belasting overschietende deel van de vrucht, dat door de verkoper wordt ontvangen als deel van de verkoopprijs van zijn aandeel, onder bepaalde omstandigheden nog eens als zodanig bij hem kan worden belast. Daar deze omstandigheden echter slechts een deel der verkopers zullen betreffen, vormen zij in dit opzicht de zwakke partij ter beurze, zodat het m.i. eerder voor de hand ligt, afgezien van de wenselijkheid om de belasting op de speculatiewinst geheel op te heffen, hun in deze fiscaal de hand boven het hoofd te houden. —

Dit kan gebeuren door bijv. te bepalen, dat voor zover kan worden aangetoond, dat in de speculatie winst een met de verkoopprijs genoten dividend (zij het dan eigenlijk gedeeltelijk) is begrepen, dit dividend voor (bijv.) 50 pCt in mindering van de speculatie winst mag worden gebracht.

Hierdoor wordt dan bereikt, dat dubbele betaling van belasting over een deel van dezelfde vrucht wordt voorkomen, dat de fiscus krijgt, wat des fiscus is, en dat ieder der partijen daarvan zijn rechtvaardig deel betaalt.

Drs F. L. G. Slooff te Amsterdam schrijft ons:

Met instemming las ik in het artikel van Mr Dr H. D. M. Knol in „E.-S.B.” van 5 December jl., dat het beslist noodzakelijk is, alvorens een bepaald waardepapier te kopen, eerst de statuten van het lichaam, hetwelk de aandelen heeft uitgegeven, nauwkeurig te bestuderen. Niet geheel ten onrechte wijst schrijver er voorts op, dat sommigen al te gemakkelijk adviezen op beleggingsgebied geven. In het bijzonder heeft het schrijver getroffen, dat bepaalde beleggingsadviseurs zich hebben schuldig gemaakt aan een foutieve voorlichting bij het aanbevelen van gewone aandelen Van den Bergh & Jurgens „A”.

Een ieder, die zich dagelijks beweegt op het gebied van het geven van beleggingsadviezen, weet, dat inderdaad betreffende dit aandeel vele foutieve opvattingen bestaan. Dat zelfs bij deskundigen op dit gebied misvattingen voorkomen, blijkt onder andere uit het artikel van Mr Dr Knol.

Schrijver vindt de aanduiding „gewone aandelen” voor de gewone aandelen Van den Bergh & Jurgens „A” misleidend. Dit kunnen wij begrijpen. Even misleidend zou evenwel de benaming *cumulatief* preferente aandelen zijn. Omtrent een cumulatieright voor deze waarden is immers in de statuten van Van den Bergh niets te vinden, terwijl deze aandelen in het per 24 Mei 1937 verschenen prospectus van de betreffende maatschappij duidelijk als *niet-cumulatief* worden aangeduid.

Wij kunnen wel begrijpen hoe Mr Dr Knol tot deze misvatting is gekomen:

1. In het verleden werd nimmer het dividend op de gewone aandelen „A” gepasseerd. Toen de maatschappij gedurende de oorlogsjaren niet in staat was het dividend uit de winst te betalen, sloot zij een lening bij Lever Brothers & Unilever N.V. om het dividend te kunnen uitkeren. In het midden werd gelaten in hoeverre dit al of niet verband hield met de hieronder volgende garantieverklaring.

2. Lever Brothers & Unilever N.V. heeft zich verplicht om, indien de voor Van den Bergh's & Jurgens' Fabrieken N.V. uit de Scandinavische belangen voortvloeiende winsten enig jaar niet mochten opwegen tegen het dividend op de 5½ pCt cumulatief preferente aandelen van Van den Bergh, het verschil te zullen aanzuiveren, indien en voor zover de winst der vennootschap in het betrokken jaar niet voldoende mocht zijn tot uitkering van het dividend op alle categorieën van preferente aandelen en op de gewone aandelen „A”.

Alhoewel de praktijk heeft uitgewezen, dat de gewone aandelen Van den Bergh & Jurgens „A” als een goed geseceerde en als een veiliger belegging dan vele *wel* cumulatief preferente aandelen beschouwd mogen worden, zijn zij dus in geen geval *cumulatief* preferent.

De mededeling van schrijver, dat in geval van liquidatie van de vennootschap de houders van gewone aandelen „A” geen ander recht hebben dan op een uitkering à pari, is wel overeenkomstig de statuten, doch deze bepaling mag onzes inziens niet los gelezen worden van artikel 29; 2e lid,

waarin staat, dat, „alvorens op enige Algemene Vergadering omtrent een voorstel tot ontbinding van de Vennootschap kan worden besloten, dat voorstel aan een tot dat doel bijzonderlijk bijeengeroepen vergadering van de houders der gewone aandelen „A” zal moeten zijn voorgelegd. Indien op laatstbedoelde vergadering houders van gewone aandelen „A”, vertegenwoordigend de meerderheid der uitstaande aandelen van die soort, zich tegen het voorstel verklaren, dan zal omtrent dat voorstel ter Algemene Vergadering niet rechtsgeldig kunnen worden besloten”.

De zinsnede in het artikel van Mr Dr Knol: „Daardoor wordt dit aandeel geklassificeerd als niet meer dan een obligatie van duizend gulden”, is dus wel geschikt om aanleiding te geven tot misvattingen bij de lezers, die niet op de hoogte zijn van de statuten van Van den Bergh.

Normalerwijze mag men immers toch wel aannemen, dat houders van gewone aandelen „A” zich zullen verzetten tegen elk liquidatievoorstel, waarbij zij niet ten minste de beurswaarde van hun aandelen als vergoeding krijgen. Een andere beslissing zou alleen kunnen vallen, wanneer de houders (in feite Lever Brothers & Unilever) van de gewone aandelen „B” — die als de werkelijke gewone aandeelhouders bij Van den Bergh te beschouwen zijn en die het restant ontvangen, dat bij liquidatie overschiet, nadat de houders van preferente aandelen en van gewone aandelen „A” het hun statutair toekomende hebben ontvangen — de meerderheid van de gewone aandelen „A” zouden weten te verwerven en dan van hun machtspositie misbruik zouden gaan maken om een beslissing te forceren, die tegen de belangen van de overige houders van gewone aandelen „A” zou indruisen. Wij geloven niet, dat van de Unilever een dergelijke handelwijze te vrezen is; temeer niet daar de aandeelhouders in dochtermaatschappijen van de Unilever in het verleden steeds zeer schappelijk behandeld zijn (men denke aan de liquidatie van de Hovema en aan de wijze, waarop over de achter ons liggende oorlogsjaren het dividend op de gewone aandelen „A” van Van den Bergh werd betaald).

Verder kan ik Mr Dr Knol uit ervaring verzekeren, dat er heus wel beleggingsadviseurs zijn, die bij het laten kopen van gewone aandelen Van den Bergh & Jurgens „A”, alvorens de „liquidatierekening” tot uitkering kwam, rekening hielden met de fiscale zijde van dit probleem. Zij lieten de betreffende aandelen dan ook alleen kopen door personen of instellingen, die niet belastingplichtig waren of die in een laag tarief vielen. Voor deze categorie kon aankoop van deze waarden zeer aantrekkelijk zijn. Einde 1950 kon zelfs een koper, die van de uitkering van ca 48 pCt één derde aan de fiscus moest afstaan, een rendement maken van bijna 5 pCt, terwijl toen het rendement op 6 pCt cumulatief preferente aandelen van Lever Brothers & Unilever — de toen waarschijnlijk wel het hoogste renderende goede cum. prefs. hier te lande — ca 4,3 pCt bedroeg.

Ik hoop, dat Mr Dr Knol het mij niet euvel duidt, dat ik met het bovenstaande heb gepoogd mogelijke misverstanden uit de weg te ruimen.

Naschrift.

Naar aanleiding van het stuk van de heer Kraa het volgende.

Dat de vrucht fiscaal ergens moet worden belast, doet m.i. weinig ter zake; het gaat er om, of men deze de facto heeft genoten. Bovendien hield ik in mijn artikel wel degelijk rekening met het feit, dat deze ergens geheel of ten dele moet worden belast.

De biedprijs zou inderdaad lager *moeten* zijn en wel zoals schr. aangeeft. Echter, ik geloof niet, dat dit plaats heeft; in de meeste gevallen ziet men de koers met het gehele dividend dalen. Trouwens, niet-weinige kopers betalen immers in het geheel geen belasting en kunnen zelfs

de betaalde dividendbelasting terugontvangen. Ook het aandeel, waarvan in mijn artikel sprake was, daalde wel met iets minder dan het gehele dividend, maar dat mindere was slechts een fractie van de inkomstenbelasting; het verschil is thans geheel verdwenen.

* *

Het stuk van Drs Slooff geeft mij eigenlijk weinig stof er nader op in te gaan. Schr. is het grotendeels met mij eens en wijst nog op een ander artikel in de statuten van bedoelde N.V., waardoor mijn bezwaar kan worden onderhouden. Aan het slot van zijn stuk geeft schr. echter toch ook te kennen mijn bezwaar min of meer te onderschrijven.

Ten slotte, ik mag mij slechts houden aan hetgeen de jure in feite het karakter van een waardepapier is. Vooral omdat zo dikwijls aandelen worden gekocht om zich te dekken tegen inflatie — ik laat nu in het midden of dit het gewenste gevolg zal hebben — is het nodig het karakter van een waardepapier nauwkeurig te onderkennen.

Over verschillende door schr. aangestipte punten zou nog wel het een en ander te zeggen zijn. Gaarne zou ik met hem daarover debatteren. Maar zulk een debat is niet de stof voor een tijdschriftartikel.

Leiden.

Mr Dr H. D. M. KNOL.

BOEKBESPREKING

„Actieve ambachtspolitiek”, Schets van een beleids- en werkprogram voor het Nederlandse ambacht, no 3 in de serie „Ambachtvraagstukken in kort bestek”, uitgave van de Hoofdgroep Ambacht te 's-Gravenhage 1951, 88 blz.

De zeer actieve Hoofdgroep Ambacht poogt met dit nieuwe geschrift en in de eigen kring en op ruimer terrein de aandacht te vestigen op het belang van een weloverwogen eigen politiek voor het ambacht als belangrijk onderdeel van onze samenleving. Het ambacht is, gelijk uit een recent onderzoek nog eens overtuigend is gebleken, de eigenlijke kern van de middenstand, maar terecht merkt deze publicatie op, dat merkwaardigerwijze onze middenstandspolitiek nochtans in overwegende mate winkelstandspolitiek is geweest. Mede hierom is het van belang, dat juist de ambachtspolitiek eens op de voorgrond wordt geplaatst.

In een inleidende beschouwing over de grondslagen van een te voeren ambachtsbeleid wordt er dan ook op gewezen, dat het huidige middenstandsbeleid hier te lande niet-functioneel is en daartegenover wordt dan bepleit een functioneel beleid voor elk der vier grote groepen, welke men in de middenstand kan onderscheiden en wel ambacht, detailhandel, het zgn. horecabedrijf en het vervoersbedrijf. In de daaropvolgende hoofdstukken wordt dan een proeve gegeven van een beleids- en werkprogramma voor het ambacht, waarbij achtereenvolgens tal van vraagstukken aan de orde komen zoals versterking van het ambachtelijk bewustzijn, vakopleiding, vestigingsbeleid, bedrijfseconomische en technologische ambachtsbevordering, sanering, coöperatie, exportbevordering, kadervorming enz.

Op al deze punten doet het geschrift niet méér dan de verschillende vraagstukken, welke op al deze terreinen liggen, aanstippen. Voor de buitenstaander is dit zeker voldoende, deze zal zich getroffen voelen door de omvangrijkheid en ook door de belangrijkheid van de problemen, welke zich hier voordoen. Per 1 Januari 1949 waren bij deze hoofdgroep meer dan 130.000 ambachtsondernemingen ingeschreven met een totaal van daarin werkzame personen, inclusief de patroons, van ruim 370.000. Voor menigeen

zal het een openbaring zijn, dat de omzet van het Nederlandse ambacht in 1947 kon worden gesteld op rond 2 miljard gulden, d.w.z. ongeveer hetzelfde bedrag waarop de waarde van de productie van de landbouw in 1947/48 werd aangenomen! Bij de gelijkheid van deze beide bedragen steekt wel schril af de ongelijke belangstelling, welke deze beide bevolkingsgroepen bij pers en publiek genieten en het is daarom zeker juist gezien op dit punt eens de aandacht te vestigen.

De publicatie stelt zich verder op het standpunt, dat deze summier opsomming van de vraagstukken ook voldoende is voor de eigen kring van het ambacht zelf, omdat de gegeven schets door de samenstellers wordt gezien als werkbasis en uitgangspunt voor een verdere discussie. Al aanvaardt men nu met de samenstellers dit uitgangspunt, dan mag zulks toch niet beletten de opmerking te plaatsen, dat men toch op verschillende punten een wat bredere uiteenzetting slechts node mist, juist voor intern gebruik. Het is toch helaas zo, dat in de middenstand in het algemeen en dus ook in het ambacht een algemene discussie moeilijk op gang te brengen is. De belangstelling voor en het medeleven van grote groepen in dergelijke vraagstukken is gering, veelal rust de taak van het uitstippen van het toekomstig beleid op de schouders van enkelen, die dan nog vaak te kampen hebben met wanbegrip en achterdocht in eigen kring. Aanvaardt men nu dit geschrift als — naast het zich richten tot de buitenstaander — in hoofdzaak bedoeld voor die enkelingen, dan kan men beter vrede hebben met de beknopte weergave; maar wanneer men denkt aan de grote noodzaak van popularisering van de uitgebreide stof juist in eigen kring, dan dringt zich toch de vraag naar voren of bredere en vooral meer populaire uiteenzetting niet meer wenselijk zou zijn geweest.

Enkele voorbeelden mogen onze bedoeling verduidelijken. Aan de economische concentratie, het streven om door gehele of gedeeltelijke samenvoeging van ambachtsbedrijven een beter economisch resultaat te bereiken, worden nog geen volle tien regels gewijd, waarvan een groot gedeelte dan nog wordt gebruikt om de noodzaak van een uitvoeriger beschouwing van dit „boeiend probleem” te bepleiten! Aan de hiermede samenhangende coöperatie in het ambacht wordt aandacht besteed in nog geen volle bladzijde druks. Het randbedrijf, een geweldig probleem ook in het ambacht, moet het vrijwel doen met een blote vermelding in het kader van een beschouwing van het in het ambacht sterk verbreide éénmansbedrijf.

Met het bovenstaande willen wij niets afdoen aan de waarde van deze schets van een te voeren ambachtelijk beleid. Integendeel, het is een voortreffelijk en voor zover wij kunnen zien volledig overzicht van het zéér vele, dat op dit terrein nog te doen valt. Voor de buitenstaander, zij zeiden het reeds, waarschijnlijk een openbaring. Voor de insider, voor de vooruitziende organisatiebestuurder, een uitmuntende gids en een ongeëvenaarde samenvatting van de voor hem liggende taak. Voor de grote massa der bedrijfsgenoten echter te geserreerd en vooral te weinig populair om waarlijk gelezen te worden. Maar wellicht lag dit laatste ook niet zozeer in de bedoeling, al hoopt de inleiding op een vruchtdragende discussie. Wellicht is het de bedoeling geweest dit geschrift als grondslag te doen dienen voor een gedachtenwisseling op bestuursvergaderingen, kaderbijeenkomsten e.d. Daarvoor kan het zeker dienen, al blijft dan het bezwaar gelden, dat ook hiervoor verschillende zaken al te beknopt zijn behandeld. Maar misschien mogen wij van de Hoofdgroep Ambacht in verdere publicaties uitwerkingen van diverse thans nog te zeer in de grondverf gebleven gedeelten verwachten ter popularisering in eigen kring. Het in deze schets uitgestippelde belangwekkende programma verdient zulk een nadere uitwerking ten volle.

's-Gravenhage.

Dr E. J. TOBI.

AANTEKENING

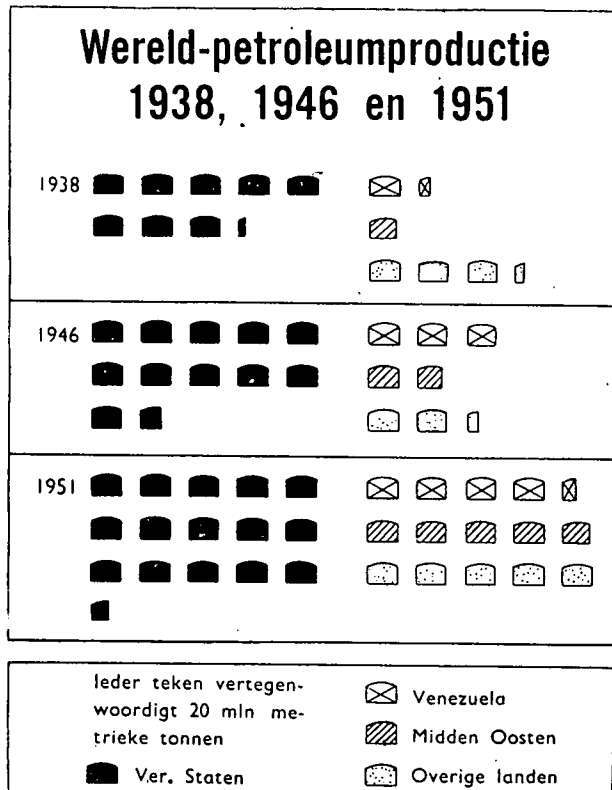
De Wereld-petroleumproductie.

De wereldproductie van ruwe olie, gestimuleerd door de herbewapening in het Westen en met het vooruitzicht op een sterke toeneming van de vraag over de gehele wereld, is de laatste twee jaren voortdurend gestegen. Het afgelopen jaar beliep zij bijna 594 mln ton, tegen resp. 523 mln en 469 mln ton in 1950 en 1949. De huidige productie draagt op jaarbasis reeds meer dan 600 mln ton.

Geschatte wereldproductie van ruwe olie.
(in duizenden metrieke tonnen)

	1950	1951	1951 in pCt van 1950	Aandeel in de wereld- productie in pCt
Noord-Amerika	274.819	315.500	114,8	53,2
w.o.: Ver. Staten ..	271.081	309.000	114,0	52,1
Canada	3.738	6.500	174,0	1,1
Latijns-Amerika	102.361	114.575	111,9	19,3
w.o.: Venezuela ..	78.240	89.000	113,8	15,0
Midden-Oosten	87.727	97.467	111,1	16,4
w.o.: Perzië	32.258	16.700	51,8	2,8
Saoudië-Arabië ..	26.197	38.000	145,1	6,4
Verre Oosten	11.908	13.820	116,0	2,3
w.o.: Indonesië ..	6.415	7.600	118,5	1,3
Brits-Borneo	4.346	5.000	115,0	0,8
Ned. Nieuw- Guinea	250	250	100,0	0,0
West-Europa	2.053	2.520	122,8	0,4
w.o.: Nederland ..	707	710	100,4	0,1
Duitsland	1.118	1.370	122,5	0,2
Oost-Europa	44.719	49.815	111,4	8,4
w.o.: Sovjet-Unie ..	37.900	42.400	111,9	7,1
Roemenië	4.300	4.300	100,0	0,7
Totaal	523.587	593.697	113,4	100

Zoals bovenstaand staatje, dat is bewerkt aan de hand van gegevens uit „Petroleum Press Service” van deze maand, doet zien, hebben vrijwel alle belangrijke productiegebieden het afgelopen jaar meer geproduceerd dan in 1950. Zelfs in het Midden-Oosten, waar de Perzische olieproductie sedert Juli jl. praktisch heeft stilgelegen, werd, dank zij een aanzienlijk verhoogde productie in Saoudië-Arabië, Koeweit en Irak, het productieniveau van 1950 met ruim 11 pCt overschreden.

Voor 1952 wordt een toeneming van de wereldproductie verwacht van 35 mln metrieke tonnen of ongeveer 6 pCt. De productie van de Verenigde Staten zal volgens een prognose van het „U.S. Bureau of Mines” met meer dan 9 mln ton of met ca 3 pCt toenemen, terwijl de productiestijging in Oost-Europa vermoedelijk ongeveer 5 mln ton zal bedragen. De toeneming van de productie in alle overige landen tezamen wordt geraamd op 21 mln ton of ongeveer 9 pCt.

De grafiek in de linker kolom geeft een indruk van de buitengewoon grote stijging der petroleumproductie gedurende de laatste dertien jaren. De grootste absolute stijging deed zich voor in de Verenigde Staten, waar in 1951 145 mln ton ruwe olie meer werd voortgebracht dan in 1938. De procentuele productiestijging in genoemd land was evenwel iets geringer dan in de overige landen en het aandeel van de Verenigde Staten in de wereldproductie daalde van 60 pCt in 1938 en 1946 tot 52 pCt in het afgelopen jaar. In het Caraïbische gebied en in het Midden-Oosten is de productie sedert 1938 tot het drie-, resp. vijfvoudige gestegen.

MEDEDELINGEN VOOR ECONOMISTEN

Op Donderdag, 6 Maart 1952, zal door de Vereniging voor Statistiek — secretariaat: Postbus 4027 Rijswijk (Z.H.) — de „Statistische Dag 1952” worden georganiseerd in hotel Kurhaus te Scheveningen.

Het programma is als volgt:

A. Z. Exc. Prof. A. H. M. Albrechts, de Minister van productieverhoging, is uitgenodigd om een openingswoord te spreken.

B. De ochtend van dit congres zal gewijd zijn aan problemen van de productiviteitsverhoging, waarbij als sprekers optreden:

Prof. Dr O. Bakker: „De meting van de productiviteit”;
de heer J. H. Enters: „Kwaliteitsbeheersing; een geval uit de praktijk”;

Prof. Dr S. T. Bok: „Ziekteverzuim en productiviteit”;
Ir J. van Ettinger: „Statistiek en productiviteit”.

De namiddag is gewijd aan nieuwere ontwikkelingen in de statistiek, waarbij als sprekers optreden:

Dr H. C. Hamaker: „Statistische ervaringen in New Delhi”;

Prof. Dr D. van Dantzig en Dr J. Hemelrijk: „Nieuwe ontwikkelingen in de statistiek”.

GELD- EN KAPITAALMARKT

De geldmarkt.

De geldmarkt bleef gedurende de verslagweek zeer ruim, met t.o.v. de vorige week geheel onveranderde markt-disconto's. Callgeld noteerde ongewijzigd 1 pCt. Terwijl het aanbod van daggeld nog steeds aanzienlijk is, vnl. in verband met het feit, dat de banken een ruime liquiditeitspositie nastreven, bestaat de indruk, dat de vraag naar dit crediet enigszins vermindert. De laatste tijd geeft de Bank voor Nederlandsche Gemeenten telkens opgenomen callgeld aan de geldgevers terug. Het Rijk neemt in verband met zijn verbeterde kaspositie uiteraard geen nieuw meer op; per 31 Januari 1951, 7 Januari 1952 en 15 Januari 1952 had 's Rijks Kas resp. f 55 mln, f 49 mln en f 49½ mln aan call o/g uitstaan. De discontohandelaars nemen reeds maandenlang relatief weinig callgeld op, daar er weinig lonend emploi voor een hiermede te financieren portefeuille schatkistpapier bestaat. Voor zover gemeenten met callgeld financieren, is bij hen de laatste tijd van zekere verzaaging van de vraag sprake.

De kapitaalmarkt.

Het koersniveau op de aandelenmarkt vertoont nog steeds weinig fluctuaties. Reeds sinds medio November 1951 beweegt de algemene index zich thans praktisch op hetzelfde niveau van 143 à 144. Tegenover de kans op een technisch herstel — wanneer de invloed van de grote aandelenemissies van eind vorig jaar verwerkt is — staat de mogelijkheid van de weerslag op het aandelenkoersniveau van een economische teruggang in ons land. Een restrictieve monetaire politiek, die nodig is met het oog op de Nederlandse betalingsbalanspositie, kan tot deflatoire effecten leiden, waaronder een vermindering van de winstcapaciteit van delen van het bedrijfsleven.

Op de obligatiemarkt blijkt bij de huidige rentestand nog steeds geld beschikbaar te zijn voor intekening op nieuwe emissies. De P.E.G.E.M., het Noordhollandse electriciteitsbedrijf, deed op grond hiervan ten derde male een beroep op de obligatiemarkt met een 20-jarige 4½ pCt lening, ditmaal f 5 mln groot.

Merkwaardig was de aankondiging van een tweetal 4 pCt gemeente-emissies beneden pari, nl. van de gemeenten Emmen (f 3 mln) en Zutphen (f 1,9 mln). Bij deze leningen, welke tegen een koers van 99¾ pCt worden aangeboden, is zowel voldaan aan de eisen van het rentegamma (emissiekoers 100 pCt bij een gemiddelde looptijd van 15 jaar en een rente van 4 pCt) als aan die van de beleggers (4½ pCt rendement). Door derden is nl. het koersverschil bijgesteld. De Gemeente Tilburg voegde de afgelopen week een nieuw type toe aan de 4 pCt gemeente-

leningen met attracties. Deze laatste bestond in dit geval uit het toekennen van het recht van vervroegde opeisbaarheid aan de geldgevers, gepaard met een verbod van vervroegde aflosbaarstelling door de geldneemster. Bij gebruikmaking van dit recht moet door de obligatiehouder echter een zodanig rentebedrag worden gerestitueerd, dat het per saldo genoten rendement overeenstemt met het maximum rentepercentage, dat door het rentegamma voor de betreffende tijdsduur wordt toegestaan (oplopend van 2 pCt voor één jaar tot 4 pCt voor 15 jaar).

	11 Jan. '52	18 Jan. '52
Aand. indexcijfers.		
Algemeen	143,6	143,2
Industrie	204,7	203,4
Scheepvaart	172,2	173,0
Banken	123,7	125,9
Indon. aand.	45,4	45,3
Aandelen.		
A. K. U.	158½	156¾
Philips	166½	167½
Lever Bros	186½	186½
H. A. L.	181½	180
Amsterd. Rubber	94½	93½
H. V. A.	101½	98½
Kon. Petroleum	285½	286
Staatsfondsen.		
2½ pCt N.W.S.	70%	70 ^{3/16}
3-3½ pCt 1947	85 ^{7/16}	84 ^{15/16}
3 pCt Invest. cert.	88	88½
3½ pCt 1951	93½	93½
3 pCt Dollarlening	96¾	96¾
Diverse obligaties.		
3½ pCt Gem. R'dam 1937 VI	91½	90 ^{11/16}
3½ pCt Bataafse Petr.	93½	93½
3½ pCt Philips 1948	92½	92½
3½ pCt Westl. Hyp. Bank	86	85

J. C. BREZET.

OVERZICHT VAN DE OPBRENGST DER RIJKSMIDDELEN 1).
 Ontvangsten op niet-kohierbelastingen. Kalenderjaar 1951. × f 1 mln

Benaming der middelen	Januari	Februari	Maart	April	Mei	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Oct.	Nov.	Totaal 1. Jan. 1951 t/m ult. Nov. 1951	Ramming jaar 1951
	1951	1951	1951	1951	1951	1951	1951	1951	1951	1951	1951		
Loonbelasting	84,2	95,9	42,6	60,5	55,1	35,8	68,4	53,7	37,9	68,1	50,9	653,1	635,0
Dividendbelasting	2,2	8,9	2,8	2,8	3,1	4,2	17,6	5,8	4,5	2,9	1,9	56,6	55,0
Commissarissenbelasting ..	0,7	1,0	0,3	1,1	0,5	0,4	1,9	0,7	0,3	1,2	0,5	8,7	7,0
Vereveningsheffing	27,8	34,5	15,2	27,7	25,7	13,8	30,1	23,4	14,6	30,3	22,9	265,9	250,0
Rechten op de invoer	34,1	37,8	44,0	44,2	52,9	44,7	43,8	37,6	32,6	36,7	33,4	441,8	450,0
Bijzondere wijnbelasting ..	—	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	—	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Accijns op zout	2,2	0,2	0,3	0,2	0,2	0,2	0,2	0,5	0,0	2,5	2,6	8,2	3,5
Accijns op gedistilleerd	8,4	7,6	8,8	8,8	8,5	8,9	10,3	10,2	9,4	8,5	10,0	99,3	100,0
Accijns op bier	1,0	1,2	1,5	1,4	2,3	2,1	0,8	0,6	1,4	1,6	1,4	15,3	16,0
Accijns op suiker	6,9	8,3	6,6	6,5	10,1	7,1	7,2	7,2	6,7	7,2	6,6	80,5	75,0
Accijns op tabak	27,7	25,4	20,4	23,2	24,7	26,2	22,1	28,7	28,2	24,0	26,6	277,1	270,0
Belasting op gouden en zil- veren werken	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,7	0,8
Omzetbelasting	110,6	120,6	82,3	118,0	125,5	83,8	114,0	101,8	73,2	118,7	100,5	1148,4	1.185,0
Rechten van zegel 1)	6,1	2,8	2,5	2,5	2,5	2,3	3,1	3,1	2,4	3,0	2,8	33,0	30,0
Rechten van registratie	4,0	3,1	5,1	4,4	4,4	3,6	3,6	2,9	5,1	3,8	4,4	44,4	42,0
Rechten van successie, enz.	8,9	8,6	8,1	8,5	6,8	6,7	6,8	9,3	7,6	8,5	7,0	86,8	80,0
Motorrijtuigenbelasting ..	3,7	3,2	3,4	9,6	6,8	3,8	4,5	4,3	4,5	7,1	5,8	56,6	54,0
Totalen	328,5	359,3	243,9	319,5	329,1	243,6	334,6	288,8	228,6	323,4	277,2	3.276,5	3.253,3
1) Hieronder begrepen zegel- recht nota's van makelaars en commissarissen in effecten	0,5	0,4	0,4	0,3	0,3	0,4	0,5	0,4	0,4	0,4	0,4	4,4	—

1) Ten gevolge van afrondingen behoeven de totalen niet met de som der posten overeen te stemmen.

STAAT II. Ontvangsten op kohierbelastingen. × f 1 mln

Benaming der middelen	Januari	Februari	Maart	April	Mei	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Oct.	Nov.	Totaal 1. Jan. 1951 t/m ult. Nov. 1951	Ramming jaar 1951
	1951	1951	1951	1951	1951	1951	1951	1951	1951	1951	1951		
Inkomstenbelasting	93,0	92,2	103,6	100,4	107,7	95,2	81,0	67,3	65,4	73,9	78,2	958,0	937,5
Vermogensbelasting	8,6	8,6	9,6	9,5	10,7	9,3	8,0	6,6	1,0	2,0	4,7	78,4	79,5
Vennootschapsbelasting	49,0	28,9	26,4	29,4	21,7	7,5	66,9	211,4	74,2	42,9	25,4	583,6	445,0
Grondbelasting 1)	7,9	4,8	3,1	1,5	3,0	6,6	11,7	14,6	13,0	12,1	9,6	87,8	28,0
Personele belasting 1)	3,7	4,1	5,5	6,2	8,1	7,9	6,7	5,1	4,5	4,0	3,3	59,3	25,7
Ondernemingsbelasting 1) ..	28,8	26,9	28,9	27,5	29,3	25,2	20,3	17,8	9,8	5,1	6,3	226,0	—
Totalen	191,0	165,6	177,0	174,5	180,5	151,6	194,6	322,7	168,0	139,9	127,6	1.993,1	1.515,7

1) Incl. gemeentelijke en provinciale opcenten, resp. vermeningsvuldigingfactor.

STAAT III.

Ontvangsten op buitengewone middelen. Kalenderjaar 1951.

× f 1 mln

Benaming der middelen	Januari	Februari	Maart	April	Mei	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Oct.	Nov.	Totaal 1 Jan. 1951 t/m ult. Nov. 1951	Raming jaar 1951
	1951	1951	1951	1951	1951	1951	1951	1951	1951	1951	1951		
Vermogensaanwasbelasting ..	5,0	2,3	2,3	4,4	6,9	4,0	7,9	5,3	7,8	7,1	5,6	58,5	50,0
Vermogensheffing ineens ..	1,7	1,4	0,7	0,9	1,0	1,9	0,6	1,9	1,7	1,6	1,0	14,5	20,0
Totalen	6,7	3,7	3,0	5,3	7,9	5,9	8,5	7,2	9,5	8,7	6,6	73,0	70,0

STAAT IV.

Aanslageregeling der kohierbelastingen en buitengewone heffingen ¹⁾.

× f 1 mln

Benaming der middelen	Nog te ontvangen op alle t/m ult. 1950 opgelegde aanslagen per 31 Dec. 1950	In Jan. t/m Nov. '51 opgelegde aanslagen boekings-tijdvak 1950/1951	In Jan. t/m Nov. '51 opgelegde aanslagen boekings-tijdvak 1951/1952	Totaal ontvangen in Jan. t/m Nov. 1951 op alle opgelegde aanslagen	Nog te ontvangen op alle opgelegde aanslagen per ult. Novt. 1951
	1	2	3	4	5
Inkomstenbelasting	895,0	522,8	460,6	958,0	920,3
Vermogensbelasting	75,5	48,3	19,4	78,4	64,9
Vennootschapsbelasting	161,4	14,3	645,9	583,6	209,4
Grondbelasting ²⁾	18,7	0,2	90,9	87,8	22,0
Personele belasting ²⁾	17,6	43,2	14,2	59,3	15,8
Ondernemingsbelasting ²⁾ ..	251,7	68,9	—	226,0	94,4
Totalen	1.419,9	669,1	1.231,0	1.993,1	1.326,9

¹⁾ Bij deze staat geldt: kolom 1 + 2 + 3 - 4 = 5.²⁾ Incl gemeentelijke en provinciale opcenten, resp. vermenigvuldigingsfactor.

STAAT V.

Vergelijking tussen de ramingen en de aanslagen der kohierbelastingen.

× f 1 mln

Benaming der middelen	Raming jaar 1950	Opgelegd t/m ult. Nov. 1951 boekings-tijdvak 1950/1951	Raming jaar 1951	Opgelegd t/m ult. Nov. 1951 boekings-tijdvak 1951/1952
Inkomstenbelasting	740,0	792,5	937,5	165,9
Vermogensbelasting	60,0	74,1	79,5	14,9
Vennootschapsbelasting	250,0	478,8	445,0	92,5
Grondbelasting ¹⁾	30,0	27,3	28,0	0,2
Personele belasting ¹⁾	24,0	21,3	25,7	1,6
Ondernemingsbelasting ¹⁾ ..	100,0	2,1	—	—
Totalen	1.204,0	1.396,2	1.515,7	275,1

¹⁾ Excl. gemeentelijke en provinciale opcenten, resp. vermenigvuldigingsfactor.

Bij de Vervoer- en Motordienst, Reinigingsdienst- en Ontsmettingsdienst kan een

bedrijfseconoom

worden geplaatst.

Vereisten: grondige bedrijfseconomische en administratieve opleiding (econ. drs. of daarmee gelijk te stellen opleiding) alsmede ruime ervaring op het gebied van toegepaste bedrijfseconomie. Leeftijd bij voorkeur 30-40 jaar. Indeling geschiedt, naar gelang van leeftijd en ervaring, in de rang van (a) hoo'dcommies of (b) administratief hoo'dambtenaar.

Salarisgrenzen: a. f. 5.492,- f. 6.515,- } vaste toel. inbegr.
b. f. 6.815,- f. 8.468,72 } bruto per jaar,

Soll. op zegel, onder opgave van uitvoerige gegevens omtrent opleiding en ervaring, te richten tot B. en W. en in te zenden aan het Bur. Personeelvoorz. kamer 331, Raadhuis, binnen 14 dagen na deze oproep, onder No. 731.

Abonneert U op de E.-S.B.

SMIT

SLIKKERVEER

DYNAMOS MOTOREN INSTALLATIES

INTRODUCTIE

TER BEURZE VAN AMSTERDAM EN ROTTERDAM VAN

f 3.000.000,- 4 % 30-jarige obligaties **GEMEENTE EMMEN**
waarvan op inschrijvingsvoorwaarden reeds geplaatst zijn f 1.800.000.- obligaties:

f 1.900.000.- 4 % 30-jarige obligaties **GEMEENTE ZUTPHEN**
waarvan op inschrijvingsvoorwaarden reeds geplaatst zijn f 900.000.- obligaties:

Ondergetekenden berichten, dat zij de inschrijving op bovengenoemde obligaties openstellen op

MAANDAG 28 JANUARI 1952

van des voormiddags 9 uur tot des namiddags 4 uur

te ROTTERDAM en 's-GRAVENHAGE bij:
de Heren R. MEES & ZOONEN

te AMSTERDAM bij:

DE TWENTSCHE BANK N.V.
DE TWENTSCHE BANK N.V.

TOT DE KOERS VAN 94 $\frac{3}{4}$ %

Prospectussen en inschrijvingsformulieren zijn bij de kantoren van inschrijving verkrijgbaar.

R. MEES & ZOONEN

DE TWENTSCHE BANK N.V.

Rotterdam/Amsterdam, 18 Januari 1952

Koninklijke

Nederlandsche

Boekdrukkerij

H. A. M. Roelants

Schiedam

Ook voor Beschikbare Krachten is een annonce in „Economisch-Statistische Berichten” de aangewezen weg. Annonces, waarvan de tekst 's Maandags in ons bezit is, kunnen, plaatsruimte voorbehouden, in het nummer van dezelfde week worden opgenomen.

vacatures

diversen

APPARATENFABRIEK

van middelbare grootte (plm. 1000 man personeel) in het Westen des lands, roept sollicitanten op voor de functie van

ASSISTENT VAN DE DIRECTIE

Gezocht wordt een representatieve figuur met algemene ontwikkeling, juridisch en/of economisch georiënteerd. Aanleg voor en zo mogelijk ervaring in bedrijfsorganisatorische en bedrijfsadministratie-vraagstukken. Kennis van, althans aanleg voor, talen gewenst.

De bedoeling is hem geleidelijk te belasten met de behandeling van de algemene zaken als Directie-Secretaris. Bij voldoende geschiktheid is de positie van administrateur niet uitgesloten.

Eigenhandig geschreven brieven met levensloop, opleiding, ervaring, t.a. waarvan discretie wordt verzekerd, onder no. 1058 te richten aan: Boekhandel W. P. van Stockum & Zn N.V., Buitenhof 36, Den Haag.

LEVER BROTHERS
&
UNILEVER N.V.

zoekt voor haar afdeling
MARKTONDERZOEK
EEN

Wetenschappelijk Assistent

bij voorkeur
DOCTORANDUS IN DE ECONOMIE
leeftijd tot 35 jaar

Schriftelijke sollicitaties te richten aan de Centrale Personeelafdeling, Museumpark 1, Rotterdam, onder no. 264.

1950 JOWETT-JAVELIN,
type „De Luxe”, kleur zwart, met beige lederen bekleding en verwarming. N. pr. f 9260.— nu f 4500.—
Lange Weg 16, Apeldoorn.

ECONOMISCH- STATISTISCHE BERICHTEN

UITGAVE VAN HET NEDERLANDSCH ECONOMISCH INSTITUUT

Adres voor Nederland: Pieter de Hoochstraat 5, Rotterdam (W.)
Telefoon Redactie en Administratie 38040. Giro 8408.

Bankiers: R. Mees en Zoonen, Rotterdam

Redactie-adres voor België: Seminarie voor Gespecialiseerde Economie
14, Universiteitstraat, Gent.

Abonnementen: Pieter de Hoochstraat 5, Rotterdam (W.).

□

Abonnementsprijs, franco per post, voor Nederland en de Uniegebieden en Overzeese Rijksdelen (per zeepost) f 26,—, overige landen f 28,— per jaar.

Abonnementen kunnen ingaan met elk nummer en slechts worden beëindigd per ultimo van het kalenderjaar.

□

Aangetekende stukken in Nederland aan het Bijkantoor Westzeedijk, Rotterdam (W.).

□

ADVERTENTIES.

Alle correspondentie betreffende advertenties te richten aan de Firma H. A. M. Roelants, Lange Haven 141, Schiedam (Telefoon 69300, toestel 6). Advertentie-tarief f 0,43 per mm. Contract-tarieven op aanvraag. Rubrieken „Vacatures” en „Beschikbare krachten” f 0,60 per mm (dubbele kolom). De administratie behoudt zich het recht voor om advertenties zonder opgave van redenen te weigeren.

Losse nummers 75 cents